

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
Katedra geografie

VYBRANÝ ASPEKT KVALITY ŽIVOTA
V SUBURBÁNNÍM ZÁZEMÍ OLOMOUCE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Regionální geografie

Miroslav Blat'ák

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petr Kladivo

Stupeň kvalifikace: Bc.

Datum odevzdání práce: 25. 05. 2009

Olomouc 2009

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, katedra geografie

Akademický rok 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Miroslav BLAŽÁK

Obor (studijní kombinace)

Regionální geografie

Název práce:

Vybraný aspekt kvality života v suburbánním zázemí Olomouce

Selected aspect of the quality of life in rural hinterland of the city of Olomouc

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vybraný aspekt kvality života v části rurálního zázemí města Olomouce na základě sekundárních pramenů, případně terénního výzkumu.

Struktura práce:

1. Úvod a cíle práce
  2. Kvalita života – teoreticko-metodologický základ
  3. Analýza vybraného aspektu kvality života
  4. Závěr
- Summary
Seznam literatury

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

Upřesnění osnovy	září 2008
Rešeršní práce a hodnocení stavu disciplíny	listopad 2008
Analytická část	únor 2009
Finalizace textové části	březen až duben 2009

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: 10 000 až 12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

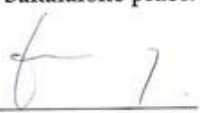
Seznam odborné literatury:

- Hanušín, J., Huba, M., Ira, V., Klinec, I., Podoba, J., Szöllos, J. (2000): Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti. STUŽ, Bratislava, 158 s.
- Ira, V. (1996): Subjektívne indikátory trvalo udržateľného rozvoja/sposobu života života. In Izakovičová, Z., ed.: Diskusia ku koncepciám trvalo udržateľného rozvoja. SNK SCOPE, Bratislava, s. 2 - 36.
- Ira, V. (2003a): Územná diferenciacia vybavenosti bytov v SR ako jednej z dimenzií kvality života. České a slovenské regiony na počátku třetího milénia. Sborník 6. česko-slovenského akademického semináře z geografie. Brno, s. 20 - 26.
- Ira, V. (2003b): Changing intra-urban structure of the Bratislava city and its perception. Geografický časopis, 55, s. 91 - 107.
- Ira, V. (2005): Quality of life and urban space (case study from city of Bratislava, Slovakia). Europa XXI, 12, s. 83 - 96.
- Rogerson, R. J., Findlay, A. M., Morris, A. S. (1989): Indicators of quality of life: some methodological issues. Environment and Planning A, 21, s. 1655 - 1666.
- van Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., De Hollander, A. (2003): Urban environmental quality and human well-being: towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. Landscape and urban planning, 65, s. 5 - 18.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petr Kladivo

Datum zadání bakalářské práce: 1. 6. 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2009

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci řešil sám a uvedl jsem veškerou použitou literaturu.

Olomouc, 21. května 2009

.....

podpis

Na tomto místě bych rád poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Petru Kladivovi za pomoc a cenné rady při její tvorbě.

Obsah

Obsah	1
1 Abstrakt	2
2 Úvod	2
3 Cíle	3
4 Teorie a metodologie práce	4
4.1 Kvalita života	4
4.1.1 Vymezení pojmu	4
4.1.2 Multidisciplinární pojetí kvality života	5
4.1.3 Geografický přístup	6
4.1.4 Bydlení jako jeden z aspektů kvality života	7
4.1.5 Funkce bydlení	7
4.1.6 Typy obydlí a formy bydlení	8
4.2 Metodika práce	10
4.2.1 Územní vymezení suburbánní zóny Olomouce	10
4.2.2 Volba indikátorů	12
4.3 Shluková analýza	14
5 Diskuze	15
5.1 Analýza demografické struktury	15
5.2 Analýza domovního a bytového fondu	19
5.3 Výsledky shlukové analýzy	23
6 Závěr	28
7 Summary	29
8 Seznam literatury	30
9 Přílohy	32
9.1 Tabulková část:	32
9.2 Grafická část	36
9.3 Mapová část	37

1 Abstrakt

V předložené práci je podáván komplexní pohled na kvalitu života od sociologie po geografii. Je zde nastíněn problém interakce člověka a jeho životního prostoru. V teoretické části je také obšírněji popsáno bydlení, jeho funkce, typy a formy. Práce si dává za cíl objasnit problematiku bydlení v suburbánní zóně Olomouce jako jednoho z aspektů kvality života. Zkoumá vlivy demografické, domovní a bytové struktury na kvalitu bydlení v zájmovém území. Při zpracovávání dat je využita statistická metoda vícerozměrné shlukové analýzy. Na základě podobnosti jsou obce zařazeny do shluků dle předem určených indikátorů. Zpracováním výsledků analýzy byla zjištěna rozdílná úroveň kvality života napříč celou suburbánní zónou.

Klíčová slova: Kvalita života, aspekt bydlení, suburbánní zóna, shluková analýza

2 Úvod

Bydlení vždy bylo, je a bude nedílnou součástí života každého člověka. Už v dávných dobách si lidé stavěli různé přístřešky, aby se skryli před rozmary počasí, dravou zvěří nebo jinými lidmi. Tyto příbytky jim také sloužily k uskladnění zemědělských plodin, dobytka a předmětů denní potřeby. V průběhu času se nároky na kvalitu bydlení postupně zvyšovaly. Platilo to však zejména o městech, kde se začaly využívat pevnější a odolnější materiály, stavby se začaly zvětšovat do výšky, přibývalo vybavení místností, budovala se infrastruktura. Na venkově se vzhled obydlí moc neměnil, stavělo tradičně ze dřeva, později z nepálených cihel. Změnu nastartovala až průmyslová revoluce.

Do dnešní doby doznaly potřeby spojené s bydlením jen menších změn. Stále pro nás bydlení představuje nezastupitelnou složku našeho života. Domov je pro nás místem, kde máme své soukromí, prožíváme důležité okamžiky, formujeme svou osobnost. Proto je pro nás důležité mít takové prostředí, v němž můžeme prožívat kvalitní život. Kvalita bydlení tak bezprostředně souvisí s kvalitou života.

Definovat kvalitu života není však vůbec jednoduché. Zahrnuje totiž širokou oblast lidského působení. Zkoumání kvality života probíhá napříč širokým spektrem vědních disciplín, z nichž každá má trochu odlišnou představu o kvalitě života a jejích znacích. Jiná je kvalita života z pohledu lékaře, který by kvalitu

života definoval jako subjektivní hodnocení pacienta vůči svému zdravotnímu a duševnímu stavu, jiná z pohledu filozofa a jiná z pohledu geografa. Pojem kvality života se tak stává pojmem multidisciplinárním, k němuž je potřeba zaujmout komplexní úhel pohledu. Právě tuto komplexnost v sobě skrývá geografie.

Z pohledu geografa je důležitá interakce mezi člověkem a jeho životním prostorem. Tu je potřeba zkoumat, měřit a analyzovat s využitím geografických poznatků. Pro geografii je dále charakteristické zabývat se vybranými aspekty kvality života v prostorově vymezené oblasti. Tyto oblasti jsou pak obvykle na základě zjištěných kvalitativních charakteristik rozčleňovány na jednotlivé regiony. K tomu je potřeba využívat pohled prostřednictvím objektivní a subjektivní dimenzi. Objektivní dimenze je taková dimenze, jejíž aspekty můžeme nějakým způsobem změřit, např. při sčítání lidu. Subjektivní naopak vychází z tzv. měkkých dat, kterými mohou být např. dotazníková šetření. Možnost smysluplného zhodnocení vybraného problému kvality života spočívá v kooperaci obou dimenzí a komparaci dosažených výsledků.

Tato práce se zabývá bydlením jako jedním z aspektů v oblasti kvality života. Zájmovým územím byla stanovena suburbánní zóna Olomouce. Ta se nachází v bezprostředním okolí samotného města. Území bylo vymezeno na základě vzájemných vazeb mezi centrálním městem a suburbánním okolím.

V práci se zabývám analýzou demografické struktury, domovního a bytového fondu jakožto významných ukazatelů pro zjištění současné situace v oblasti kvality bydlení. K tomu jsem použil data z Českého statistického úřadu z roku 2001, kdy proběhlo Sčítání lidu, domů a bytů. Z těchto dat bylo vybráno několik indikátorů, které pak sloužily jako podkladová data pro shlukovou analýzu. Pomocí této statistické metody pak byly jednotlivé obce na základě podobnosti rozřazeny do několika regionů - shluků. U těch pak byla provedena podrobná analýza ukazující odlišnosti kvality bydlení v obcích.

3 Cíle

Hlavním cílem této práce bylo vytvořit soubor shluků s obcemi, které se sdružují podle podobných charakteristických rysů. Ty byly vytvořeny pomocí vícerozměrné shlukové analýzy s využitím vhodně zvolených indikátorů.

Jako dalším hlavním cílem bylo objasnění pojmu kvalita života, jeho definování z několika úhlů pohledu, především však z pohledu geografie. Bylo

zejména potřeba uvést jeho komplexnost a interdisciplinaritu jako jedny z hlavních charakteristik tohoto fenoménu.

Dílčím cílem této práce bylo vymezení a prozkoumání suburbánní zóny Olomouce z hlediska charakteristik bydlení jako vybraného aspektu kvality života. U pojmu bydlení byla vymezena jeho funkce, typy a formy bydlení.

Poměrně široce byla provedena analýza demografické struktury, která je podstatnou a nedílnou součástí aspektu bydlení. Velká pozornost je věnována zejména složení obyvatelstva podle věkové a vzdělanostní struktury. Co se týče analýzy domovního a bytového fondu, tak jako jeden z cílů bylo získat informace o stáří, struktuře a využití bytových jednotek. Nezbytnou součástí této práce bylo vymezení a popsání zájmového území jak ze socioekonomického tak z fyzicko-geografického hlediska

4 Teorie a metodologie práce

4.1 Kvalita života

4.1.1 Vymezení pojmu

Pojmem kvalita života můžeme rozumět reakci společnosti na problémy, které s sebou přináší dnešní moderní doba a s nimiž se člověk musí vyrovnávat. Cílem koncepce kvality života není pouze tyto problémy pojmenovat, ale i naznačit jejich řešení a další směřování při výzkumu této problematiky. Nutnou podmínkou při vytváření podmínek kvalitního života je uvědomění si důležitosti vyváženého vztahu člověka s okolním prostředím. Prostorem, kde se odehrává celá řada aktivit souvisejících s kvalitou života a je zde na malé ploše velká koncentrace obyvatel, jsou sídla. (Andráško 2006)

Samotná kvalita života označuje kvalitativní parametry lidského života, způsobu života, životního stylu a životních podmínek společnosti. Je protikladem k objemovým a se ziskem souvisejících kritérií výkonnosti a úspěšnosti společenského systému. Idea kvality života se obvykle chápá jako protiklad konzumnímu životnímu stylu s jeho preferencí vlastnictví spotřebního zboží, které samo o sobě nemůže člověka uspokojit. Prostřednictvím kvality života je utvářený nový obraz světa a člověka, kde se hledá východisko ze současné neuspokojivé situace v jiné interpretaci bytí. (Hanušín 2000)

Při zabývání se kvalitou života vycházíme z předpokladu mnoha autory uznávané existence jejích dvou různých dimenzí a to objektivní a subjektivní. Akceptace se však nemusí vztahovat k názvu nebo významu dimenzí, ale spíše k jejich obsahovému rozdělení.

Objektivní dimenzi tedy chápeme jako vliv podmínek (socio-ekonomických a enviromentálních) v daném prostředí a čase na člověka jakožto objekt zkoumání. Objektivní dimenze se zabývá konkrétním měřením aspektů prostředí a vychází ze sekundárních zdrojů dat, např. ze sčítání lidu. Zaměřuje se na věci, které existují samostatně bez subjektivních vlivů.

Subjektivní dimenze se naproti tomu orientuje na subjektivní vjemy člověka, na jeho názory, pocity nebo postoje. (Andráško 2006)

Zkoumá formou dotazníkových průzkumů a interview postoj obyvatel k aspektům z objektivní dimenze. Možnost smysluplného zhodnocení vybraného problému kvality života spočívá v kooperaci obou dimenzí a komparaci dosažených výsledků. To však není vždy vzhledem k složitosti získávání potřebných vstupních dat zcela možné.

4.1.2 Multidisciplinární pojetí kvality života

Kvalitu života v současnosti studuje široké spektrum vědních disciplín. Práce na toto téma můžeme sledovat v sociologii, ekonomii, medicíně, geografii, územním plánování a jiné. Každý z těchto vědeckých oborů má své vymezení pojmu, věnuje se sledování odlišných kvantitativních i kvalitativních znaků, které postihují nároky, potřeby a priority většiny obyvatel sledovaného území.

Ze sociologického hlediska může vypadat pojetí kvality života jak např. uvádí

Sociologický slovník (1996, s. 557) takto:

Je to pojem vyjadřující a operacionalizující kvalitativní stránky životních procesů a kritéria jejich hodnocení (neexistuje však obecněji přijímané a současně dostatečně konkrétní vymezení kvality života – mezi pojetími jednotlivých autorů jsou značné rozdíly). Kvalita života je posuzována především podle indikátorů životního prostředí, ukazatelů zdravotního stavu, úrovně bydlení a rekreace, mezilidských vztahů, volného času, sociálních a technologických charakteristik práce, možností podílet se na řízení společnosti, podle osobní i kolektivní bezpečnosti, sociálních jistot a občanských svobod. V poslední době má větší

význam i celkové globální problémy a ekologie okolo nás. Některá pojetí se snaží klást důraz na subjektivní hodnocení jedince. Tzv. sociální hnutí se však více snaží najít objektivní řešení a závěry. Kvalitu života je možné studovat buď to jako dílčí jednotky nebo holisticky jako jeden velký celek.

Ve zdravotnictví můžeme kvalitu života chápat jako kombinaci pacientem hodnocených aspektů zdraví, včetně fyzických, sociálních funkcí, emočního a duševního stavu, zatížení symptomy nemoci a pocit celkové pohody. Světová zdravotnická organizace (WHO) v roce 1994 definovala kvalitu života takto: Kvalita života je to, jak člověk vnímá své postavení v životě v kontextu kultury, ve které žije, a ve vztahu ke svým cílům, očekáváním, životnímu stylu a zájmům.

V psychologii zase můžeme kvalitu života vyjádřit trochu jinými slovy: Přes v psychologii obvyklou pluralitu názorů a přístupů k vymezení pojmu well-being se odborníci vcelku shodují v názoru, že se jedná o dlouhodobý emoční stav, ve kterém je reflektována spokojenost jedince s jeho životem. Rovněž panuje shoda v tom, že osobní pohoda musí být chápána a měřena prostřednictvím svých komponent kognitivních (životní spokojenost, morálka ve smyslu mravních zásad) a emočních (positivní emoce, negativní emoce) a že osobní pohoda se vyznačuje konzistencí v různých situacích a stabilitou v čase. (Šolcová 2004)

Na konkrétní rozdíly při výzkumu kvality života rozdílnými obory poukázal např. Mayers (1988). Avšak při porovnání těchto prací dojdeme k závěru, že nejméně v teoreticko-metodologické části řešení problémů se liší v minimální míře. V souvislosti s tímto je potřeba uplatňovat interdisciplinární přístup k řešení multidisciplinární povahy aspektů kvality života. Řešení jen v jedné rovině je z celkového pohledu nedostatečné. Dnes je už však interdisciplinární přístup běžně používán. (Andráško 2006)

4.1.3 Geografický přístup

Z pohledu geografa je důležité využití geografického přístupu k získání dat a jejich následného využití. Při akceptování tvrzení, že většina problémů souvisejících se životem lidí má i geografickou dimenzi (Frazier 1982 in Andráško 2006), je předpokladem uplatnění geografie přesvědčení, že se kvalita života mění od místa k místu a od člověka k člověku (Andráško 2006). I přes to, že každý jednotlivec žije ve svém životním prostoru, tak existují prostory, kde se uskutečňují každodenní potřeby lidí. A právě tato území se stávají předmětem

geografického zkoumání. Jde většinou o sídelní formace, které však jsou nestejnorodé, a proto se v nich objevuje diferencovaná kvalita života. Právě diferenciací území z hlediska kvality života je silnou stránkou geografie, protože na ni může poukázat.

4.1.4 Bydlení jako jeden z aspektů kvality života

Sledujeme-li kvalitu života ve spojení s kvalitou bydlení, tedy z geografického a urbanistického hlediska, věnujeme se především základním měřítkům, jakými jsou odpovídající dostupnost pracovních příležitostí, sociální možnosti, dostupnost kvalitního bydlení v dobrém prostředí a dostupnost každodenní rekreace. (Srovnal 2007)

Bydlení má v souboru lidských potřeb nezastupitelnou roli. Ta vyplývá z jejího vlivu na průběh života. Bydlení má nezastupitelný význam pro formování vlastností osobnosti člověka. Byt nebo dům s jejich okolím jsou pro většinu lidí domovem, k němuž jsou jistými vazbami připoutáni. Proto bydlení patří k základním a nenahraditelným potřebám každého jedince lidské společnosti

4.1.5 Funkce bydlení

Bydlení je z větší části sociální proces, při němž se odehrává celá řada událostí. Je to prostor, v němž se odehrává většina našeho života. Člověk ho má spojený se společným životem rodiny, přáteli, prožíváním významných událostí, svobodou seberealizace a s vnímáním domova. Lidé s k němu přirozeně rádi vrací, protože je to pro ně důvěrně známá oblast s předpokladem životní jistoty a bezpečnosti. Proto mají bydlení a domov vysoké hodnocení v žebříčku hodnot. Zvláště velký význam má bydlení především pro mladou generaci, protože jistota bydlení je často předpokladem k zakládání rodin. Tento požadavek následně podstatně ovlivňuje budoucí populační vývoj společnosti v daném regionu. (Srovnal 2007)

Funkce bydlení dále můžeme rozdělit podle vlastního obsahu bydlení do jednotlivých kategorií na:

- společný život rodiny – s růstem životní úrovně vzrůstá potřeba zejména plošného standardu a to především na obývací místnost
- soukromí jednotlivých členů rodiny – náročnost zaměstnání nebo studia znamená vytížení i doma, kde vzniká potřeba samostatné pracovny/studovny

- spánek – nároky na spánek se nijak dramaticky nemění, avšak kvalita spánku je ohrožována hlukem, proti němuž je potřeba budovat různé izolační mechanismy
- jídlo – dnes se stále více uplatňuje tzv. obytná kuchyně, tzn. propojení kuchyně, jídelny a obývacího pokoje
- osobní hygiena – opět se zvýšila potřeba plochy v důsledku zvýšení počtu dnes používaných prostředků a zařízení k hygieně
- zábava a hobby – více volného času znamená i větší nároky na volnočasové aktivity, kterým je potřeba přizpůsobit bytové prostory

(Kuda 2005)

Z uvedených záležitostí je patrné, že k uspokojování potřeby bydlení je potřeba značných finančních prostředků. Investiční náklady však nezahrnují jen samotnou výstavbu bytových prostor, ale i jeho vybavení veškerou infrastrukturou.

4.1.6 Typy obydlí a formy bydlení

Potřeby bydlení se uspokojují v obytném prostředí, které tvoří:

- byt s obytnými místnostmi a jejich příslušenstvím
- bytový dům
- obytné zóny

Byt je základní jednotkou určenou k bydlení domácností. Podle platných norem musí byt obsahovat vstupní prostory, obytnou místnost, prostory pro vaření, osobní hygienu (WC+koupelna nebo sprchový kout) a pro uskladnění potravin.

Byty dělíme podle druhu obytné budovy na:

- bytové domy – obytná budova s více byty, které jsou přístupné z chodby nebo schodiště, dále tyto domy obvykle obsahují nebytové prostory v nižších podlažích
- rodinné domy – stavby pro bydlení, které svým uspořádáním odpovídají požadavkům na rodinné bydlení a v nichž je více než polovina podlahové plochy prostor určena k bydlení; rodinný dům může mít maximálně tři samostatné bytové jednotky a maximálně dvě nadzemní podlaží, jedno podzemní a podkroví (Kuda 2005)

Obytné zóny tvoří sídla, sídliště nebo městské obvody. Jsou to soubory obytných budov, doplněných budovami technické infrastruktury jako jsou garáže, kotelny, trafostanice. Dále obsahují zařízení sociální infrastruktury jako jsou obchody, provozovny služeb, školská, zdravotnická a kulturní zařízení.

Sídlo je prostorový útvar vymezený katastrálními hranicemi, v jehož zastavěné části převažují stavby určené k bydlení a zčásti i pro jiné účely podle typu, velikosti a funkce sídla. Zástavbu tvoří prostorová a funkční seskupení zastavěných i nezastavěných pozemků. Na území jedné samosprávné obce se může nacházet několik sídel. Sídla rozlišujeme na venkovská a městská.

Venkovská sídla jsou statisticky obce s jedním nebo více sídly a počtem obyvatel do 2000 osob. Do této velikostní kategorie obcí spadá celkem 5 634, tj. 90,0 % obcí a žije v nich 26,1 % obyvatelstva. Zabírají však většinu plochy státu. Struktura osídlení je hustá s velkým počtem sídel ve vzájemně malé vzdálenosti.

Městská sídla vznikala buď přeměnou venkovských sídel nebo byla zakládána ve volném prostoru. Města vždy od svého vzniku závisela na rurálním okolí, které za potraviny získávalo řemeslné, později průmyslové výrobky, usnadňující a zvyšující zemědělskou výrobu. Dominantní, existenční roli měst postupně zastával sekundární sektor (průmyslová výroba), v současnosti terciér (služby) spolu s postupným rozvojem kvartéru (věda, výzkum, vysoké školství).

Formy bydlení dělíme podle druhu vlastnictví na vlastnické, nájemní a družstevní.

- vlastnické – individuální bydlení v rodinných domech nebo ve vlastních bytech v bytových domech
- nájemní – v drtivé většině v bytových domech; ty jsou buď v soukromém vlastnictví nebo ve vlastnictví obcí, u nichž se často jedná o bydlení sociální
- družstevní – bytové domy, ve kterých se členové družstva podílí na financování např. výstavby bytů a tím jim vzniká právo na získání bytu a spolurozhodování na hospodaření družstva (Srovnal 2007)

4.2 Metodika práce

4.2.1 Územní vymezení suburbánní zóny Olomouce

Město Olomouc s počtem obyvatel mírně převyšujícím 100 tisíc obyvatel je na 5. místě v počtu obyvatel v rámci ČR. Svou historií, polohou a funkcí je přirozeným centrem regionu Střední Moravy.

Olomoucký region se nachází ve východní polovině ČR – ve střední části Hornomoravského úvalu v údolní nivě řeky Moravy. Rovinatý charakter krajiny ve střední části území je na východě ohraničen celkem Nížkého Jeseníku a na západě Zábřežskou vrchovinou.

Rozloha vymezeného regionu 21 obcí, tvořících rurální zázemí Olomouce je 226,02 km² mimo samotnou Olomouc, která má rozlohu 103,33 km². Obec s největší katastrální výměrou jsou Hlubočky s 29,32 km² a naopak nejmenší obcí z hlediska katastrální výměry jsou Samotíšky s 1,9 km². Nejvyšší bod regionu se nachází v obci Hlubočky a to 520 m n.m. a nejnižší v katastru obce Blatec 207 m n.m. Oblast se nachází v teplé a mírně teplé klimatické oblasti.

Všechny obce mají spojení s městem Olomouc pomocí silnic III., II. i I. třídy. Obce Blatec, Bohuňovice, Bystrovany, Hlubočky, Hlušovice, Horka nad Moravou, Kožušany–Tážaly, Skrbeň, Štarnov, Štěpánov a Velká Bystřice mají navíc i železniční spojení.

Území bylo vymezeno na základě denní dojíždky do práce, která se zdá být relevantním ukazatelem, jenž podává přehled o vzájemných vazbách mezi centrálním městem a jeho okolím. Jako zdroje bylo použito dat ze sčítání lidu v roce 2001. Intenzita dojíždky byla sledována v rámci okresu Olomouc. Při analýze se vycházelo z dat o počtu denně dojíždějících ekonomicky aktivních obyvatel do Olomouce ze všech ekonomicky aktivních obyvatel v obcích.

$$I_{dd} = \frac{O_{dd}}{EAO} * 100$$

I_{dd} = intenzita denní dojíždky

O_{dd} = počet denně dojíždějících EAO do Olomouce

EAO = ekonomicky aktivní obyvatelé v obci

(Sedláková 2007)

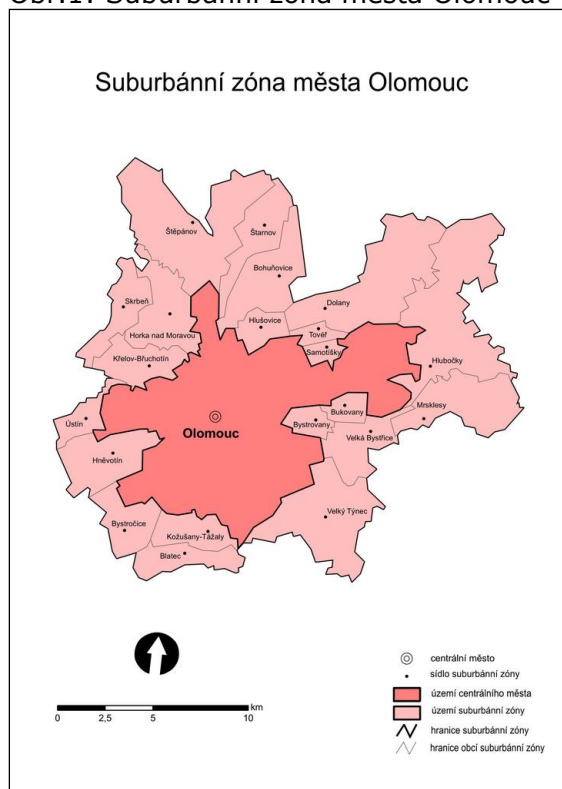
Statistika však zkoumá denní dojíždku s předpokladem, že obyvatelé mají v dané obci trvalé bydliště. Ve skutečnosti tomu tak často ale není a nově

přistěhovalí obyvatelé jsou stále přihlášení na svých bývalých adresách ve městě. Skutečná intenzita dojíždky tak je ve skutečnosti větší.

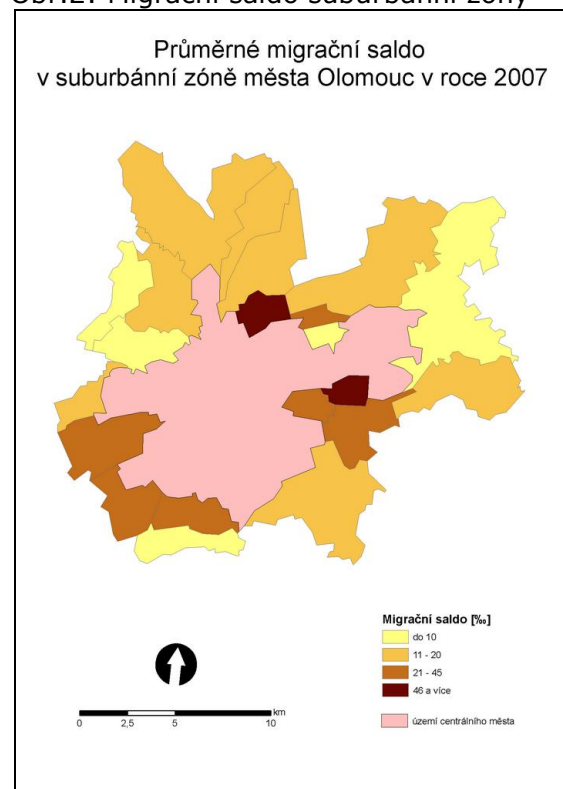
Na základě denní dojíždky do centrálního města Olomouc byla vymezena dojíždková zóna. Do ní byly zahrnuty obce s dojíždkou větší jak 50 % ekonomicky aktivních obyvatel z okolních obcí. Do zóny tak spadly obce Blatec, Bystročice, Hlušovice, Horka nad Moravou, Kožušany–Tážaly, Křelov–Břuchotín, Samotíšky, Skrbeň, Tověř a Ústín.

Druhým typem vymezení bylo vymezení území podle migračního salda. Zatímco město Olomouc se vyznačuje záporným migračním saldem okolní obce díky přílivu nových obyvatel dosahují kladných hodnot. Největší hodnoty přírůstku vykazují obce v bezprostřední vzdálenosti od Olomouce. S rostoucí vzdáleností od centra se migrační přírůstek snižuje a často přechází do migračního úbytku. Nejvyšších hodnot migračního salda v roce 2007 dosáhly obce Hlušovice (94,8 ‰), Bukovany (45,7 ‰), Bystrovany (31,6 ‰), Kožušany–Tážaly (29,6 ‰) a Tověř s 25 ‰. Naopak nejmenší migrační saldo vykazují Hlubočky (0,9 ‰) následované Křelovem–Břuchotínem (3,4 ‰) a Samotíškami s 4,8 ‰.

Obr.1: Suburbánní zóna města Olomouc

Obr.2: Migrační saldo suburbánní zóny

Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh

Výsledný počet obcí jsme získali průnikem metody zjišťování dojíždky ekonomicky aktivních obyvatel do Olomouce a metody vymezení podle migračního salda.

4.2.2 Volba indikátorů

Indikátor je prostředek navržený ke snížení velkého počtu dat a ukazatelů směrem k jejich jednodušší formě při zachování jejich podstatného smyslu a původního významu.

Podle Hanušina et al.(2000) indikátor, neboli ukazovatel představuje údaj nebo hodnotu různého charakteru, která vyjadřuje okamžitý stav nebo úroveň změny sledovaného jevu. Výhoda indikátorů při zkoumání kvality života spočívá v tom, že umožňují vidět celkový obraz jevu prostřednictvím náhledu na jeho malou, ale důležitou a určitým způsobem typickou či reprezentativní část jevu. (Huba et al. 2000).

Při výběru indikátorů musíme dbát určitých zásad. V první řadě je potřeba stanovit si kritéria výběru indikátorů. Ta můžeme dělit na formální a obsahová. Formální jsou taková, která předpokládají splnění podmínek kvantifikovatelnosti, statistické sledovanosti za delší časové období nebo požadované výpovědní schopnosti z hlediska diferenciací a výlučné duplicity. Obsahová kritéria jsou podmíněná způsobem chápání kvality života (Ira, Murgaš 2008). Existuje však celá řada jiného dělení indikátorů. Patří mezi ně i dělení podle již zmíněných dimenzí kvality života na objektivní a subjektivní indikátory. Objektivní jsou takové, které měří konkrétní aspekty prostředí a k nimž čerpáme potřebná data z tzv. sekundárních zdrojů, což je i v našem případě sčítání lidu, domů a bytů. Subjektivní naopak mají oporu v postojích a názorech jednotlivých lidí na jednotlivé kvalitativní aspekty. Ty se však mohou významně lišit od objektivních indikátorů, neboť každý člověk má jiný názor na věc. Někdy může docházet až k tomu, že výsledky dotazníkových šetření jsou protikladem k zjištěným ukazatelům v objektivní dimenzi. Důvody, proč jsou subjektivní a objektivní indikátory v nesouladu, shrnul ve svojí práci Paccione (2003), který za nejvýznamnější považuje individuálnost osobního prožitku, rozdílnou úroveň nároků, míru adaptace na nové prostředí nebo kulturní prostředí, v němž se každý jedinec nachází.

V případě této práce jsem se zabýval výběrem z množiny indikátorů objektivních. Ty vycházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Protože se v práci zabývám bydlením, jako jedním z aspektů kvality života, byly vybrány takové indikátory, které nejlépe reprezentují jeho charakteristiky. Indikátory byly vybrány tak, aby se v nich odrážela jak problematika bydlení tak demografické struktury.

Pro vymezené území bylo určeno 12 základních indikátorů:

- I.** počet bytů postavených do roku 1919, **II.** počet bytů postavených od roku 1981 do současnosti, **III.** podíl rodinných domů, **IV.** podíl osob ve věku 0 – 14, **V.** podíl osob v produktivním věku, **VI.** podíl osob starších 60 let, **VII.** podíl ekonomicky aktivních obyvatel, **VIII.** podíl osob se základním vzděláním, **IX.** obyvatelstvo s maturitou a vyšším vzděláním, **X.** podíl EAO pracujících v priméru, **XI.** podíl EAO pracujících v sekundéru **XII.** podíl EAO pracujících v terciéru

Tab.1 Zvolené indikátory

	obec	Indikátory											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII
1.	Blatec	15,9	15,9	98,1	16,3	67,1	16,5	22,1	29,0	53,8	5,4	38,9	55,7
2.	Bohuňovice	15,7	29,2	97,5	17,1	65,4	17,5	23,5	37,0	50,7	13,9	39,6	46,4
3.	Bukovany	18,2	33,6	98,9	21,3	62,0	16,7	23,1	33,5	47,9	8,0	37,4	54,5
4.	Bystročice	22,0	24,4	97,6	15,1	64,5	20,4	29,6	24,5	49,9	6,0	45,9	48,1
5.	Bystrovany	14,8	28,3	96,3	15,4	71,6	13,0	21,0	37,4	56,5	7,0	42,1	50,9
6.	Dolany	16,9	26,7	95,7	15,3	66,1	18,7	24,4	32,7	52,4	2,8	42,7	54,5
7.	Hlubočky	4,7	13,9	76,2	16,2	67,0	16,8	28,3	28,0	53,9	5,9	42,9	51,2
8.	Hlušovice	15,1	29,3	98,8	16,3	60,3	23,4	20,2	37,7	45,4	2,2	63,6	34,2
9.	Hněvotín	19,8	27,6	98,0	17,3	66,0	16,7	26,1	25,6	51,8	6,2	40,0	53,8
10.	Horka n/Moravou	12,4	27,0	97,2	14,0	67,0	19,0	23,3	32,8	52,5	9,2	39,9	50,9
11.	Kožušany-Tážaly	12,0	24,8	98,6	15,7	65,1	19,2	24,4	35,8	50,4	3,8	42,3	53,9
12.	Křelov-Břuchotín	22,7	27,4	98,4	17,0	65,9	17,1	22,2	33,1	52,4	9,3	32,5	58,2
13.	Mrsklesy	15,0	17,4	97,9	19,1	62,5	18,4	31,9	23,9	50,3	6,6	35,5	57,9
14.	Samotíšky	8,9	35,8	98,7	14,7	65,8	19,5	18,6	46,7	51,6	8,5	52,7	38,8
15.	Skrbeň	15,1	17,7	98,5	18,8	64,2	17,1	25,0	25,0	51,2	2,9	34,2	62,8
16.	Štarnov	22,1	21,1	98,1	14,4	65,0	20,6	24,5	31,8	51,0	6,1	44,3	49,6
17.	Štěpánov	23,0	21,0	92,9	16,9	65,2	17,9	26,3	30,1	51,7	10,6	43,5	45,9
18.	Tovéř	15,3	40,7	97,7	15,1	67,9	17,0	21,8	38,8	51,1	7,4	38,0	54,6
19.	Ústín	28,7	24,4	98,9	17,4	60,6	22,0	29,4	24,9	45,4	6,3	40,1	53,6
20.	Velká Bystřice	14,7	22,3	92,0	17,4	64,5	18,1	20,4	42,3	51,4	4,7	41,6	53,8
21.	Velký Týnec	18,7	26,7	95,2	17,4	65,0	17,6	25,1	30,2	51,4	9,0	47,7	43,2

Zdroj: ČSÚ 2001, vlastní výpočty

4.3 Shluková analýza

Shluková analýza je vícerozměrná statistická metoda používaná ke klasifikaci objektů. Slouží ke třídění jednotek do shluků takovým způsobem, aby si byly jednotky v rámci jednoho shluku více podobné, než ostatní jednotky mimo tento shluk. Míra podobnosti bývá obvykle dána nějakou vzdáleností v prostoru. Shlukovou analýzu je možné provádět jak na množině objektů, z nichž každý musí být popsán prostřednictvím stejného souboru znaků, které má smysl v dané množině sledovat, tak na množině znaků, které jsou charakterizovány prostřednictvím určitého souboru objektů, nositelů těchto znaků.

Metody shlukové analýzy – klasifikace:

- Hierarchický přístup – je to systém podmnožin (shluků), kde jejich průnikem je buď prázdná množina nebo jeden z nich. Pokud alespoň jednou nastane druhý případ, je systém hierarchický. K hierarchickému shlukování lze přistupovat dvěma přístupy – rozlišujeme přístup *divizní* (vycházíme z celku, jednoho shluku, a ten dělíme) a *aglomerativní* (vycházíme z jednotlivých objektů, shluků o jednom členu, a ty spojujeme). Proces shlukování pak můžeme vyjádřit dendogramem.
- Nehierarchické shlukování – je to systém, u něhož je průnik shluků prázdný, jedná se o disjunktní (nemají žádný společný prvek) množiny.

Typy výstupů shlukové analýzy:

- Grafické – např. dendogram
- Číselné – přiřadí se číslo ke každému objektu shluku

Měření podobnosti a odlišnosti objektů

Shluková analýza vychází z podobnosti, resp. vzdálenosti objektů. Její kvantitativní vyjádření je jedním ze základních problémů clusterové analýzy. Volíme proto míry podobnosti, která závisí na typu proměnných, které jsou:

- nominální – např. profese
- ordinální – např. hodnocení výrobku
- poměrové – počet členů komunity
- intervalové – výška sněhu v cm
- binární – symetrické a asymetrické

(Řezánková 2003)

Při zpracování zvolených indikátorů byla zvolena matice 21 případů (obcí) a 12 proměnných (indikátorů). Zvoleno bylo hierarchické shlukování. Pro shlukování byla vybrána zdrojová data jako vstupní soubor. Dále byla vypočtena vzdálenost objektů mezi sebou vzájemně, které pak utvořily matice vzdáleností, sdružujících se do jednotlivých shluků. Při volbě míry vzdálenosti byla zvolena Euklidovská vzdálenost, která určuje dvě nejkratší cesty mezi dvěma body. Poté bylo jako pravidlo slučování vybráno úplné spojení. Při úplném spojení je vzdálenost shluků dána vzdáleností těch dvou objektů, které jsou nejdál od sebe. (Kubíková 2008) Výsledkem analýzy jsou obce uspořádané do shluků na základě podobností. Jako způsob geografického vyjádření jsem zvolil dendogram. Za vzdálenost hranice shluků jsem zvolil hodnotu 25. Výsledkem pak byly tři shluky a tři nezařazené obce.

5 Diskuze

5.1 Analýza demografické struktury

Vymezené rurální zázemí města Olomouce čítá 21 obcí, z toho jednu obec s pověřeným obecním úřadem, kterou je obec Hlubočky. Obce se dále člení na základní sídelní jednotky, kterých se na daném území nachází 42. Obec s největším počtem ZSJ je Štěpánov, kde se jich nachází 6 .

Vývoj počtu obyvatel v dotčených obcích je zmapován za období let 1869 – 2001, kdy probíhala každé desetiletí pravidelná sčítání lidu. Počet obyvatel na Olomoucku od roku 1869 až do I. světové války stoupal průměrně o 8 % za deset let. V průběhu války počet obyvatel stagnoval, avšak po jejím skončení nastal dosud největší růst obyvatelstva v historii ČSR a ČR. Počet obyvatel tehdy mezi lety 1920 až 1930 vzrostl o 11,3 % na 30 177. Další sčítání se však vzhledem k II. světové válce neuskutečnilo a tak další údaje jsou až z roku 1950. Vlivem poválečného odsunu drtivé většiny německého obyvatelstva z tehdejšího Československa byl při sčítání v roce 1950 zaznamenán úbytek obyvatel vůči roku 1930 o 12 %. V porovnání s úbytkem obyvatel v pohraničních oblastech je tento poměrně nízký. Avšak v Bystrovanech a Štěpánově ubylo shodně 26 % obyvatel. Při dalším sčítání v roce 1961 žilo na území o 7 % více osob než v roce 1950, avšak při sčítání v roce 1970 naopak 4 % ubylo. V 70. letech nastal růst obyvatel vyvolaný pronatalitními opatřeními státu. V roce 1980 tak žilo v tomto

regionu 29 439 obyvatel, což bylo o 7 % více než při předchozím sčítání. V druhé polovině 80. let však začal počet obyvatel mírně klesat.

Po roce 1989 pak začalo docházet k významným změnám v demografické struktuře obyvatelstva. Šlo zejména o propad porodnosti na nejnižší úroveň v celé historii. Ta se dostala až na druhou nejnižší úroveň v Evropě. Naopak v důsledku zkvalitňující se zdravotní péče se prodlužuje délka života a populace tak začíná stárnout. Vyrůstá také počet jednočlenných domácností souvisejících např. s rozvodovostí, nebo počet bezdětných párů. Je pravděpodobné, že lze očekávat mírné zlepšení ukazatelů – např. plodnosti, ale dosažení úrovně před rokem 1990 je však nemožné. Po roce 1990 vykazuje většina regionů v ČR pokles v počtu obyvatel. Při dalším sčítání v roce 1991 tak žilo v regionu o 5 % méně obyvatel než při sčítání v roce 1981.

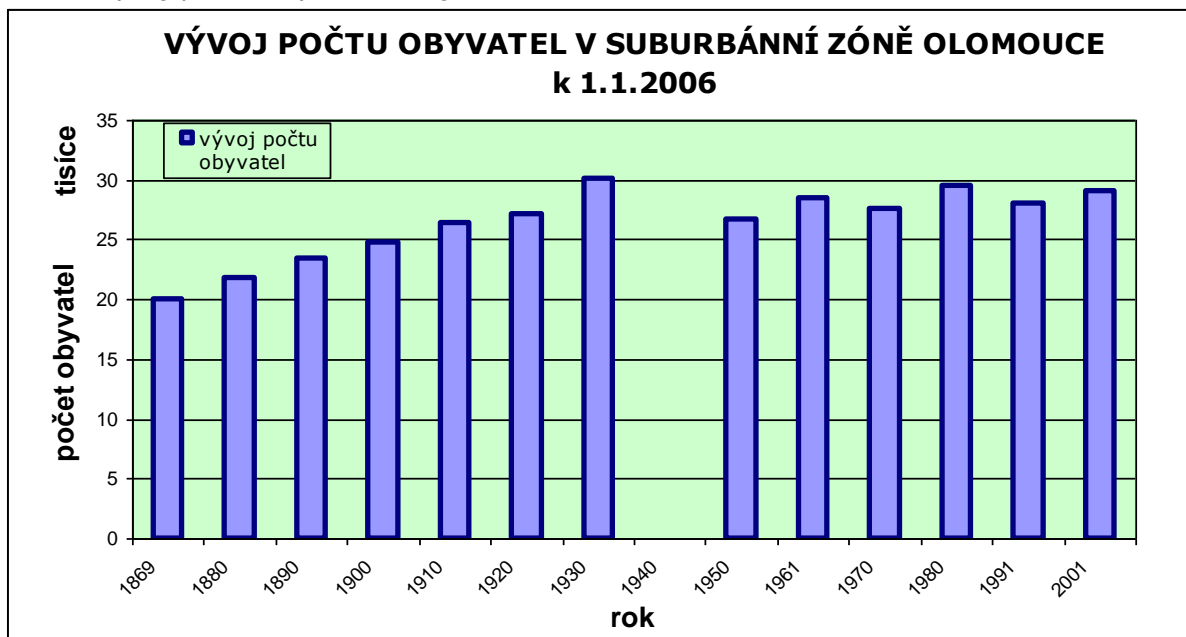
Při posledním sčítání, které se uskutečnilo k 1.3. 2001, žilo v obcích Blatec, Bohuňovice, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Dolany, Hlubočky, Hlušovice, Hněvotín, Horka n. Moravou, Kožušany–Tážaly, Křelov–Břuchotín, Mrsklesy, Samotíšky, Skrbeň, Štarnov, Štěpánov, Tověř, Ústín, Velká Bystřice, Velký Týnec 29 048 obyvatel. Z toho bylo 14 775 žen, což je 50,9 %. Největší obcí z hlediska počtu obyvatel jsou Hlubočky, kde žije 4 574 obyvatel. Nejmenší obec regionu Hlušovice má 295 obyvatel.

Tab.2 Vývoj počtu obyvatel v zájmovém území

rok	Počet obyvatel	Bazický index	Řetězový index
1869	20 094	100,0	100,0
1880	21 845	108,7	108,7
1890	23 387	116,4	107,1
1900	24 738	123,1	105,8
1910	24 429	131,5	106,8
1920	27 118	135,0	102,6
1930	30 177	150,2	111,3
1950	26 661	132,7	88,3
1961	28 492	141,8	106,9
1970	27 563	137,2	96,7
1981	29 439	146,5	106,8
1991	28 051	139,6	95,3
2001	29 048	144,6	103,6

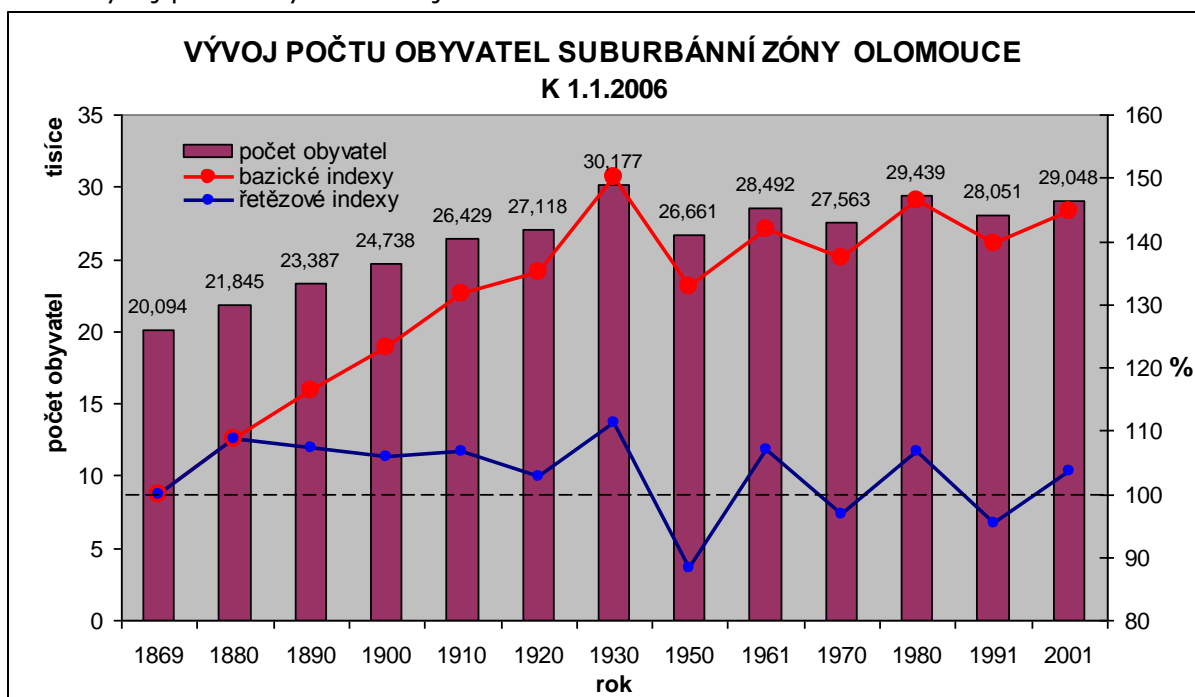
Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005.I., ČSÚ Praha 2006, vlastní výpočty

Obr.3: Vývoj počtu obyvatel v zájmovém území

Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005.I., ČSÚ Praha 2006, vlastní výpočty

Obr.4: Vývoj počtu obyvatel v zájmovém území

Zdroj: Zdroj: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005.I., ČSÚ Praha 2006, vlastní výpočty

Porovnáme-li počet obyvatel Olomouce s okolními obcemi zjistíme, že v samotném městě obyvatel ubývá a naopak v přilehlých obcích přibývá. Jde o suburbanizaci, kdy se mladší a bohatší obyvatelé vystěhovávají z měst do jejich zázemí. Tento proces představuje nejsilnější migrační proud v současnosti.

Ačkoliv může být příliv mladších a bohatších obyvatel vnímán jako posilování sociální struktury obyvatelstva obcí, dochází již dnes mezi starousedlíky a novými residenty k závažným sociálním problémům pramenícím z rozdílné ekonomické situace, životního stylu a v některých případech i odlišných názorů na další rozvoj obce. Suburbanizace je někdy vnímána jako hrozba pro sociální soudržnost společnosti jako celku. (Ouředníček 2002) Největší přírůstky obyvatel vykazují obce v atraktivních lokalitách jako jsou Hlušovice, Samotíšky a Tověř kde se počet obyvatel zvýšil nejméně o třetinu. V Hlušovicích se počet obyvatel mezi lety 1997 – 2007 zvýšil dokonce na více než dvojnásobek a to z 264 obyvatel na 559. V ostatních obcích počet obyvatel buď mírně roste nebo stagnuje.

V národnostní struktuře dominuje národnost česká s 88,1 %, následovaná národností moravskou s 7,9 % a slovenskou s 1,2 %. Ostatní národnosti mají zastoupení nižší než 1 %.

Struktura obyvatelstva podle pohlaví patří mezi základní demografické charakteristiky obyvatelstva. Při stejném početním stavu mohou mít jednotlivé populace zcela rozdílnou věkovou strukturu a zastoupení podle pohlaví. Tyto odlišnosti pak vyhodnocujeme pomocí indexů maskulinity a feminity. Index maskulinity vyjadřuje počet mužů připadajících na určitý počet žen. Index feminity ukazuje opačný pohled a to počet žen připadajících na počet mužů. Vzhledem k faktu, že se rodí více chlapců než dívek, dosahuje index maskulinity při narození hodnoty 105-106. Poměrně rovnoměrná početní převaha mužů přetrvává zhruba do 45 roku života, kdy jsou stavy vyrovnané, a poté je nahrazena početní převahou žen. Ve vymezeném území žilo v roce 2001 14 273 mužů a 14 775 žen. Podle indexu feminity tak na 1 000 mužů připadalo 1 035 žen.

K dalším ukazatelům charakterizujícím strukturu obyvatelstva patří průměrný věk. Věková struktura obyvatelstva regionu s hodnotou průměrného věku 38,3 je srovnatelná s průměrem České republiky, který činí 38,8 roku. Nejnižší hodnoty dosahuje obec Bukovany s hodnotou 36,4 roku a naopak nejvyšší hodnoty obec Bystročice s průměrným věkem 40,0 let

Dalším demografickým ukazatelem je index stáří. Ten vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 60 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let. Index stáří pro obě pohlaví se v zájmovém území pohybuje od hodnoty 78,4 v obci Bukovany po 143,8 v Hlušovicích. Zde je však třeba zdůraznit, že jde o údaj z roku 2001, tedy z doby kdy v obci zůstávalo převážně staší obyvatelstvo a

mladší lidé bydleli v Olomouci. Avšak následkem suburbanizačních procesů, kdy se do Hlušovic přistěhovali mladí obyvatelé z Olomouce byl v roce 2007 index stáří jen 65,5. Pro všech 21 obcí pak index stáří činil 108,2 což je pod průměrem ČR s ukazatelem 123,3. Zkoumaná oblast vykazuje regresivní typ věkové struktury, což znamená, že převažuje počet osob v postreprodukčním věku. Z dlouhodobého pohledu tak dochází k početnímu snižování populace. Věková kategorie 0-14 let má v zájmovém území zastoupení v průměru 16,6 %. Naproti tomu obyvatel starších 60 let je 18,2 %. Jako již v předchozích ukazatelích i zde se projevuje mladost populace v obci Bukovany, kde je podíl dětské složky do 14 let 21,3 %. Nejnižší hodnotu v kategorii 0-14 let má obec Horka nad Moravou a to jen 14 %. Skupina občanů starších 60 let je nejvíce zastoupena v Hlušovicích 23,4 % a nejméně v Bystrovanech pouhými 13 %.

Tab.4 Obyvatelstvo podle pohlaví, věkových skupin a indexu stáří

	Obyvatelstvo		0 - 14	Věková skupina		Průměrný věk	Index stáří
	celkem	z toho ženy		15 - 60	60 +		
Blatec	569	279	93	382	94	37,7	101,1
Bohuňovice	2 363	1 191	404	1 546	413	37,6	102,2
Bukovany	413	210	88	256	69	36,4	78,4
Bystročice	597	316	90	385	122	40,0	135,5
Bystrovany	676	334	104	484	88	36,7	84,6
Dolany	1 940	988	296	1 282	362	38,4	122,3
Hlubočky	4 574	2 334	739	3 066	769	37,8	104,1
Hlušovice	295	157	48	178	69	39,6	143,8
Hněvotín	1 127	568	195	744	188	38,1	96,4
Horka n/Moravou	2 056	1 045	288	1 378	390	39,6	135,4
Kožušany-Tážaly	803	413	126	523	154	38,5	122,2
Křelov-Břuchotín	1 314	665	223	866	225	38,1	100,9
Mrsklesy	539	268	103	337	99	37,4	96,1
Samotíšky	1 034	517	152	680	202	39,4	132,9
Skrbeň	1 038	537	195	666	177	37,1	90,8
Štarnov	577	291	83	375	119	39,9	143,4
Štěpánov	3 329	1 684	564	2 169	596	38,1	105,7
Tověř	464	239	70	315	79	38,3	112,9
Ústín	350	183	61	212	77	38,6	126,2
Velká Bystřice	2 868	1 470	498	1 850	520	38,1	104,4
Velký Týnec	2 122	1 086	370	1 379	373	37,9	100,8

Pramen: ČSÚ 2001, vlastní výpočty

5.2 Analýza domovního a bytového fondu

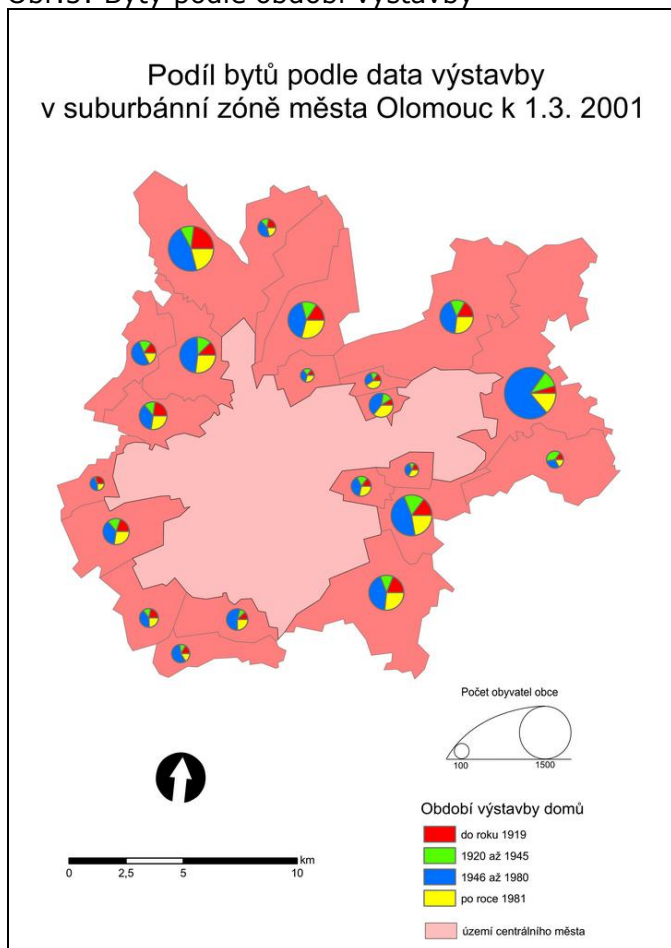
K 1.3. 2001, tedy k datu Sčítání lidu, domů a bytů bylo ve vymezeném regionu 21 obcí 7645 domů včetně trvale neobydlených. Těch pak bylo 802, z toho 139 sloužících k rekreaci. Neobydlené domy tedy tvoří 10,5 % z celku.

Vzhledem k tomu, že se jedná o venkovské obce a ne města, není překvapující 96,3% podíl rodinných domů z trvale obydlených domů. Při analýze stáří domů, tj. kdy byly postaveny zjistíme, že největší podíl obydlených domů pochází z období let 1946 – 1980 a to plných 47,8%. Z období od roku 1981 do současnosti pochází 23,6 % budov, dále 15,3% domů bylo postaveno do r. 1919 a nejméně domů pochází z let 1920 – 1945, kdy bylo postaveno pouze 13,3 % staveb.

Průměrné stáří domů je 46 let, což je méně než např. v Olomouci, která dosahuje hodnoty 49,7 roku. Průměrně nejstarší domy najdeme v Mrsklesích s hodnotou 55,1 roku a nejmladší v Samotíškách, kde dosahují stáří pouze 35,9 roku, což je druhá nejnižší hodnota v okrese Olomouc

Obr.5: Byty podle období výstavby

Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh

Bytový fond doznal v průběhu desetiletí několika změn. Zatímco až do konce 80. let počet bytů stoupal, tak po roce 1989 zaznamenal mírný propad v bytové výstavbě a obydlenosti bytů. Počet obydlených bytů se v průměru

v regionu snížil o 4,2 %. Ovšem nelze to říct jednoznačně o všech 21 obcích. Například zatímco v 6 obcích z 21 počet bytů rostl kontinuálně, tak v ostatních nastal pokles. Největší růst trvale obydlených bytů zaznamenaly obce Blatec (110 %), a Samotíšky (109,6 %). Naopak největší pokles trvale obydlených bytů nastal v Hlušovicích (86,1 %) a Ústíně (86,3 %).

Tab.6 Vývoj počtu obydlených bytů, jejich stáří

	Trvale obydlené domy						Průměrné stáří domu v letech
	1970	1980	1991	2001	z toho rodinné domy		
					počet	%	
Blatec	136	150	161	156	153	98,1	46,2
Bohuňovice	485	513	562	609	594	97,5	43,1
Bukovany	86	87	91	95	94	98,9	45,6
Bystročice	180	176	170	167	163	97,6	48,9
Bystrovany	154	160	169	187	180	96,3	42,7
Dolany	471	510	497	539	516	95,7	43,3
Hlubočky	498	520	497	508	387	76,2	46,9
Hlušovice	70	77	77	86	85	98,8	46,5
Hněvotín	261	280	274	300	294	98,0	46,0
Horka n/Moravou	510	532	520	530	515	97,2	45,1
Kožušany-Tážaly	198	213	220	218	215	98,6	41,8
Křelov-Břuchotín	325	334	330	365	359	98,4	49,0
Mrsklesy	158	151	143	143	140	97,9	55,1
Samotíšky	239	251	280	314	310	98,7	35,9
Skrbeň	242	259	252	260	256	98,5	45,9
Štarnov	151	153	158	161	158	98,1	51,4
Štěpánov	720	731	731	748	695	92,9	50,1
Tověř	103	104	107	132	129	97,7	39,8
Ústín	106	97	90	94	93	98,9	50,7
Velká Bystřice	584	654	660	671	617	92,0	46,6
Velký Týnec	523	543	531	560	533	95,2	46,4

Pramen: ČSÚ 2001, vlastní výpočty

K 1.3. 2001 dosáhl celkový počet trvale obydlených bytů 9 870. Oproti sčítání v roce 1991 je to nárůst o 9,6 %. Největšího nárůstu dosáhla obec Tověř se 125% nárůstem, těsně následovaná Hlušovicemi se 124,7 %. Tentokrát už rostl počet trvale obydlených bytů ve všech obcích, z toho nejméně ve Velké Bystřici pouze o 0,1 %.

Co se velikosti obytné plochy týče, tak průměrná obytná plocha v regionu byla 61,9 m², jak pro byty, tak pro rodinné domy současně. Největší hodnotu velikosti bytu má obec Samotíšky se 72 m², což je dáno převahou rodinných domů a zvláště nově postavených luxusních vil s velkou obytnou plochou. Naopak nejmenší obytnou plochou se vyznačují Hlubočky, kde je průměr 45,3 m²

na jeden byt. Zde je to dáno bytovými domy stavěnými po 2. světové válce v souvislosti se zdejší továrnou Mora. Počet obytných místností nad 8 m² je 3,2. Obytná plocha na osobu je 20,7 m² a počet osob připadajících na jeden byt je 3.

V bytovém fondu se nejčastěji vyskytují byty se 4 a více pokoji (36,7 %), následované třípokojovými byty s 33,9 %. I zde je však značná diverzifikace, kdy v 57 % obcí převažují 4 a vícepokojové byty, v 38 % byty třípokojové a v obci Skrbeň dokonce jen byty se 2 pokoji. Absolutně nejvyšší procento zastoupení bytů se 4 a více pokoji má obec Bukovany (55 %). Nejvíce bytů se 3 pokoji mají Hlubočky a to 47,7 %. Jednopakojových bytů se nejvíce nachází ve Štěpánově kde tvoří 11,3 %.

Výsledky sčítání nám také ukazují počet domácností, které obyvatelstvo vytváří. Dělí se na domácnosti bytové (soubor osob bydlících v jednom bytě), hospodařící (osoby společně hospodařící v jednom bytě) a cenzovní (soubor osob v jednom bytě s příbuzenskými vztahy). Při sčítání v roce 2001 bylo v regionu 11 204 cenzovních domácností, což při počtu 9 870 trvale obydlených bytů představuje 1 334 více generačních domácností, tj. 11,9 %.

Tab.7 Byty podle velikosti

	Velikost bytu			
	byt s 1 obytnou místností	byt se 2 pokoji	byt s 3 pokoji	byt se 4 a více pokoji
Blatec	12	56	55	72
Bohuňovice	42	164	211	353
Bukovany	1	19	29	61
Bystročice	9	57	75	62
Bystrovany	23	45	75	87
Dolany	28	117	226	266
Hlubočky	153	478	737	176
Hlušovice	6	19	40	41
Hněvotín	36	81	137	140
Horka n/Moravou	41	221	295	193
Kožušany-Tážaly	17	60	80	107
Křelov-Břuchotín	28	91	164	161
Mrsklesy	9	42	64	52
Samotíšky	13	59	81	182
Skrbeň	28	108	103	107
Štarnov	15	43	57	75
Štěpánov	133	344	417	285
Tověř	2	25	53	70
Ústín	5	27	36	45
Velká Bystřice	49	234	356	324
Velký Týnec	47	162	259	240
celkem bytů	697	2 452	3 550	3 099

Pramen: ČSÚ 2001

Tab.8 Domácnosti

	Domácnosti		
	bytové	hospodařící	cenzové
Blatec	195	209	214
Bohuňovice	778	846	855
Bukovany	110	142	149
Bystročice	205	232	241
Bystrovany	230	255	260
Dolany	651	734	752
Hlubočky	1 548	1 762	1 790
Hlušovice	106	111	115
Hněvotín	399	438	445
Horka n/ Moravou	753	829	839
Kožušany-Tážaly	266	308	313
Křelov-Břuchotín	445	517	522
Mrsklesy	167	199	203
Samotíšky	338	387	396
Skrbeň	350	389	391
Štarnov	190	224	227
Štěpánov	1 187	1 312	1 318
Tověř	150	165	166
Ústín	115	129	129
Velká Bystřice	971	1 064	1 072
Velký Týnec	716	797	807
celkem	9 870	11 049	11 204

Pramen: ČSÚ 2001

5.3 Výsledky shlukové analýzy

Zájmové území suburbánní zóny Olomouce bylo na základě metody shlukové analýzy rozděleno na shluky obcí s podobnými charakteristickými rysy. Primárním cílem analýzy shluků bylo rozdělení souboru objektů do dvou nebo více skupin-shluků, založených na podobnosti objektů, a to dle předem určených znaků. V našem případě to bylo 12 indikátorů vycházejících ze sčítání v roce 2001. Jedná se o indikátory objektivní z oblasti bydlení a demografické struktury.

Celkem tak vznikly tři shluky a k nim jedna nezařazená skupina s obcemi Hlubočky, Hlušovice a Samotíšky.

Shluky je možné na základě charakteristik kvality bydlení a demografické struktury rozdělit podle kvality života na:

- A – shluk s velmi dobrou kvalitou života – shluk 2 (3 obce)
- B – shluk s průměrnou kvalitou života – shluk 3 (9 obcí)
- C – shluk s dobrou kvalitou života – shluk 1 (6 obcí)

Do prvního shluku byly zařazeny obce Blatec, Bystročice, Hněvotín, Skrbeň, Mrsklesy a Ústín. Všechny obce mimo Mrsklesy se nacházejí při západním okraji města Olomouce. Z toho obce Blatec, Bystročice, Hněvotín a Ústín tvoří kompaktní zónu. Obec Mrsklesy se nachází ve východní části zájmového území a přiléhá k vojenskému výcvikovému prostoru Libavá.

Tento shluk má několik charakteristik. Jde o vysoký podíl domů postavených v období do roku 1919, kterých se zde nachází 19,4 %. Z toho obec s nejvyšším podílem starých domů je Ústín s 28,7 %, což je největší číslo ze zájmové oblasti vůbec. Naopak obcí s nejnižší hodnotou 14,9 % v tomto shluku jsou Mrsklesy. S vysokým podílem starých domů souvisí nejmenší procento domů postavených v období od roku 1981 do roku sčítání, tedy do roku 2001. Průměrná hodnota za všech 6 obcí je 21,2 %, přičemž obcí s nejmenším podílem novějších domů je Blatec s 15,9 %. Hněvotín s 27,5 % je naopak obcí s největším zastoupením nových domů. Z pohledu demografických charakteristik je na tom tento shluk také nejhůře ze zkoumané oblasti. Vykazuje nadprůměrné zastoupení obyvatel se základním vzděláním (27,3 %) a také nejmenší podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vyšším vzděláním (25,5 %). Z jednotlivých obcí jsou na tom nejhůře Mrsklesy, kde je jak nejvyšší procento obyvatel se základním vzděláním (31,9 %), tak i nejmenší podíl osob se středoškolským a vyšším vzděláním (23,8 %). Obě hodnoty jsou zároveň extrémními pro celou suburbánní zónu. Naopak nejvzdělanější obyvatelstvo má Blatec, kde je jen 22,1 % obyvatel se základním a 29,0 % se středoškolským a vyšším vzděláním. Dalším indikátorem této analýzy bylo obyvatelstvo ve věku 15 – 59 let, které je zde nejméně zastoupeno. Jeho podíl je 64,2 %. Osob ve věku 60 a více let bylo 18,5 % což je také nadprůměrná hodnota. S tím také souvisí nízký podíl ekonomicky aktivních obyvatel jichž je 50,4 %. Pracující obyvatelé jsou zaměstnání z velké části ve službách (55,3 %), následovaných sekundérem (39,1 %) a primérem s 5,6 %. Zajímavostí u těchto obcí s vysokým podílem orné půdy je, že podíl osob zaměstnaných v zemědělství je nejnižší ze sledovaných shluků. Je to pravděpodobně dáno scelenými lány polí a tím pádem nižšími nároky na počet lidí, kteří je obhospodařují.

Celkově tento shluk můžeme označit za region s nejnižší úrovní kvality života.

Druhý shluk je tvořen obcemi Tověř, Bukovany a Křelov-Břuchotín. První dvě obce se nacházejí východně od Olomouce, zatímco Křelov-Břuchotín leží na

severozápadě. Tento shluk můžeme charakterizovat jako shluk s nejlepší kvalitou bydlení v rámci zájmového území. Je zde největší podíl nově postavených domů od roku 1981 a to celých 33,9 %. Největší hodnoty dosahuje obec Tovéř, kde je to dokonce 40,7 %. Zde je to dáno především vlivem suburbanizace, kdy se do Tovéře přistěhovává nové obyvatelstvo převážně z Olomouce a buduje zde nové rodinné domy. Nejmenší procento nových domů je pak v Křelově–Břuchotíně (27,4 %). Tyto faktory se odráží i v tom, že je zde největší zastoupení rodinných domů a to z 98,3 %, i když tato hodnota nijak výrazně nevybočuje od ostatních shluků. Co se vzdělanostní struktury týče, tak můžeme konstatovat, že je opět mírně nadprůměrná s 35,2 %. Z jednotlivých obcí je na tom nejlépe Tovéř (38,8 %). Osoby se základním vzděláním se na celkovém počtu podílejí 22,4 %, tedy podprůměrně. V oblasti zaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel jsou na prvním místě služby s podílem 55,8 %, čímž mírně převyšují hodnotu prvního shluku s 55,3 %. Naopak zajímavostí je značný podíl osob pracujících v priméru a to 8,2 %. Tuto nadprůměrnou hodnotu způsobuje obec Křelov–Břuchotín s 9,3% podílem.

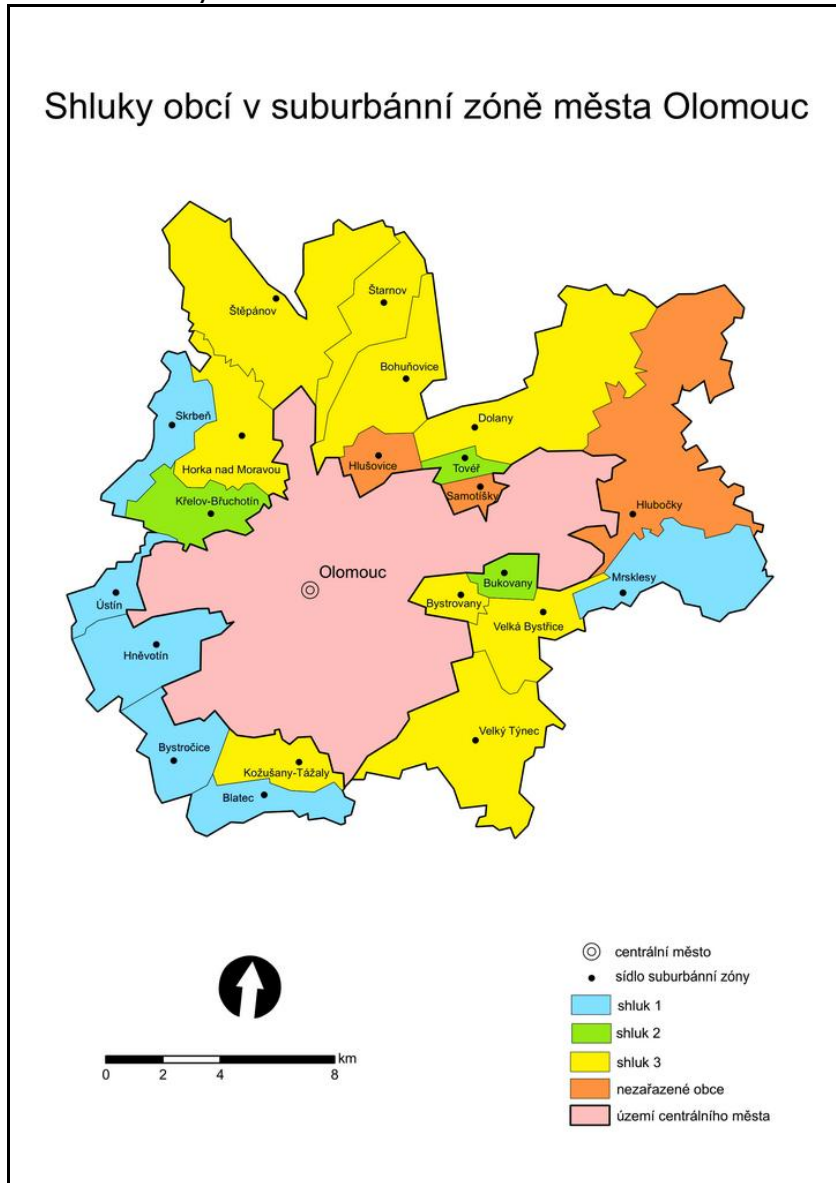
Celkově je tedy možné hodnotit tento region pozitivně, ať už z hlediska bydlení tak z pohledu demografie. Vykazuje totiž nejlepší hodnoty ze všech srovnávaných shluků.

Poslední třetí shluk se skládá z devíti obcí. Jsou jimi Bohuňovice, Bystrovany, Dolany, Horka nad Moravou, Kožušany–Tážaly, Štarnov, Štěpánov, Velký Týnec a Velká Bystřice. Kvalitu života v tomto shluku můžeme označit za průměrnou. Z krajních hodnot zde vyniká především nízký podíl domů postavených do roku 1919, který činí 16,7 %. Celkově nejmenší podíl starých domů mají Kožušany–Tážaly a to 12,0 %. S tímto souvisí také malý podíl rodinných domů, který dosahuje jen 95,9 %. Ten je dán zejména výstavbou bytových domů ve Štěpánově, Velké Bystřici a Velkém Týnci. Ve Velké Bystřici tak dosahuje podíl rodinných domů 92 %, ve Štěpánově 92,9 % a ve Velkém Týnci 95,2 %. V demografické struktuře obyvatelstva je tento shluk na prvním místě, co se týče podílu obyvatel ve věku 15-59 let. Ten pro všechny obce činí 66,1 %. Největší hodnoty jak v samotném shluku tak i v celém zájmovém území dosahují Bystrovany se 71,6% podílem. S vysokým podílem osob ve věku 15 – 59 let koresponduje nejvyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel, který činí 52 %. Největší hodnoty jako u předchozího indikátoru dosahuje opět obec Bystrovany s hodnotou 56,5 %, která je i největší hodnotou ze všech shluků.

Naopak nejméně je zastoupena skupina dětí ve věku 0-14 let, která tvoří 15,9 %. Absolutně nejnižší hodnoty nabývá obec Horka nad Moravou s 14 %. Ve struktuře zaměstnanosti obyvatel převažuje zaměstnaní v terciéru (49,9 %). Tato hodnota je však nejnižší ze sledovaných shluků. Je to dáno naopak nejvyšším podílem pracujících v sekundéru, kde je zaměstnáno 42,6 % obyvatel. V priméru je to průměrná hodnota (7,5 %).

Obce nacházející se mimo všechny tři shluky jsou Hlubočky, Hlušovice a Samotíšky. Tyto obce se všechny nacházejí východně od Olomouce. Hlubočky samotné, jsou obcí s poměrně odlišnými charakteristikami. Je zde například nejmenší zastoupení domů vybudovaných v období do roku 1919 (4,6 %) a také nově postavených po roce 1981 (13,9 %). Je to ovlivněno zejména poválečnou výstavbou domů pro zaměstnance továrny Mora a pro příslušníky armády. V roce 1930 bylo v Hlubočkách 271 domů, kdežto v roce 1950 už 452 domů a v roce 1981 už 520 domů. Období výstavby se odráží i v jejich struktuře. Většinou se totiž nově stavěly panelové domy a tak podíl rodinných domů je pouze 76,2 %. Obcí s nejnovější zástavbou z nezařazených obcí jsou pak Samotíšky, kde z období po roce 1981 pochází 35,8 % domů. Co se týče podílu rodinných domů, tak v Samotíškách i Hlušovicích překračuje jejich podíl 98,5 %. Samotíšky jsou i obcí s nejnižším podílem obyvatelstva se základním vzděláním (18,6 %) a nejvyšším podílem obyvatel s maturitou a vyšším vzděláním (46,7 %). Hlušovice naopak vynikají nejnižším podílem obyvatelstva ve věku 15-59 let a to pouze 60,3 %. Naopak je zde nejvyšší procento obyvatel starších 60 let a sice 23,4 %, ačkoliv se zde nenachází žádný domov pro seniory. S tím souvisí i nejnižší podíl ekonomicky aktivních obyvatel, který dosahuje opět nejnižší hodnoty v zájmovém území činící 45,4 %. Co se týče zaměstnání v jednotlivých odvětvích, tak Hlušovice jsou znovu extrémním příkladem. V priméru a terciéru mají nejnižší podíly z celé suburbánní zóny. V priméru jsou to pouhá 2,2 % a v terciéru 34,2 %. Naopak nejvyšším podílem v sekundéru (63,6 %) zaujímají první místo ze všech dotčených obcí. Zhodnotit tyto nezařazené obce není jednoduché, avšak je možno konstatovat, že obec Hlubočky se svou strukturou zcela vymyká všem obcím. Obce Samotíšky a Hlušovice se naopak některým shlukům přibližují, pouze v několika indikátorech vykazují extrémní hodnoty a proto je nebylo možné zařadit do žádného z nich.

Obr.6: Shluky v suburbánní zóně

Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh

6 Závěr

Na závěr této práce je potřeba se dívat pohledem zachycujícím zpracování a vývoj v jednotlivých kapitolách. V první řadě bylo poukázáno na kvalitu života a její pojetí z pohledu různých disciplín. Po seznámení s tímto pojmem a jeho vztahů z pohledu geografie, bylo přikročeno k samotnému prozkoumání problematiky kvality bydlení jako vybraného aspektu kvality života. Zvoleným zájmovým územím se stala suburbánní zóna města Olomouce. Zde bylo účelem pomocí shlukové analýzy vybrat obce s podobnými charakteristikami v oblasti kvality bydlení a zařadit je do jednotlivých shluků. Vznikly tak tři shluky s celkem 18 obcemi a tři obce zůstaly nezařazeny. V každém z těchto shluků je však rozdílná kvalita života.

První shluk se svou skladbou bytového fondu a demografické struktury umístil v pomyslném žebříčku kvality bydlení na posledním místě. Převažují zde staré domy a těch nových je zde minimum. Podobné je to i s obyvatelstvem, u kterého převažují starší lidé, většinou bez středoškolského a vyššího vzdělání.

V pořadí druhý zkoumaný shluk se naopak zařadil na první místo. V něm se nachází nejvíce nových domů s nejvyšším podílem domů rodinných. Vzdělanost je zde také nejvyšší a obyvatel se základním vzděláním není velké množství. Vyskytuje se tady také nejvíce dětí a nejméně seniorů.

Do třetího shluku spadá devět obcí, tedy nejvíce ze všech shluků. Tento shluk má průměrnou úroveň kvality života. Má nejméně starých domů, ale také nejmenší podíl v rodinných domech. Z obyvatelstva je nadprůměrně zastoupena nejpočetnější skupina ve věku 15 – 59 let, čemuž odpovídá i vyšší počet ekonomicky aktivních obyvatel.

Nezařazená skupina obcí je ve svých charakteristikách tak různorodá, že je těžké hodnotit úroveň kvality života pro ně jako celek.

V práci bylo dosaženo rozdělení shluků podle kritérií, jež byly stanoveny zvolenými indikátory kvality života. Z výsledků shlukové analýzy můžeme vysledovat, že žádný shluk netvoří kompaktní území, ale obce jsou roztroušeny v celé suburbánní zóně. Proto nebylo možné zcela jednoznačně vymezit souvislé území s vyšší nebo nižší kvalitou bydlení.

7 Summary

In the presented work is given a comprehensive view of quality of life of the sociology of geography. It outlined the problem of interaction of people and their environment. In the theoretical part is also described in more detail housing, its functions, types and forms. This work gives you the objective to clarify the issue of housing in Olomouc suburbann zone as one of the aspects of quality of life. It examines the effects of demographic, household and dwelling structure on the quality of housing in the territory of Interest. In the data processing is used statistical method multidimensional cluster analysis. Based on the similarity of the village are included in clusters according to predetermined indicators. Processing the results of the analysis was found to different level of quality across the suburbann zone.

8 Seznam literatury

- [1] ANDRÁŠKO, Ivan. REGIONÁLNE TYPY VNÚTORNEJ ŠTRUKTÚRY BRATISLAVY Z HĽADISKA KVALITY ŽIVOTNÝCH PODMIENOK. *GEOGRAPHIA SLOVACA*. 2008, č. 25, s. 159-173.
- [2] ANDRÁŠKO, Ivan. *Vnútorná štruktúra mesta z hľadiska kvality života autor*. [s.l.], 2007. 147 s. Geografický ústav Slovenskej akadémie vied. Vedúci dizertační práce doc. RNDr. Vladimír Ira, CSc.
- [3] Hanušin, J., Huba, M., Ira, V., Klinec, I., Podoba, J., Szöllos, J. (2000): Výkladový slovník termínov z trvalej udržateľnosti. STUŽ, Bratislava, 158 s.
- [4] HUBA, M., IRA, V., MAČÁKOVÁ, S., ŠVIHLOVÁ, D., ZÁBORSKÁ, Z. (2000). Indikátory trvalo udržateľného rozvoja miest. Košice (ETP Slovensko a STUŽ).
- [5] Ira, V. (1996): Subjektívne indikátory trvalo udržateľného rozvoja/sposobu života života. In Izakovičová, Z., ed.: Diskusia ku koncepciám trvalo udržateľného rozvoja. SNK SCOPE, Bratislava, s. 2 – 36.
- [6] Ira, V. (2003a): Územná diferenciácia vybavenosti bytov v SR ako jednej z dimenzií kvality života. České a slovenské regiony na počátku třetího milénia. Sborník 6. česko-slovenského akademického semináře z geografie. Brno, s. 20 – 26.
- [7] Ira, V. (2003b): Changing intra-urban structure of the Bratislava city and its perception. *Geografický časopis*, 55, s. 91 – 107.
- [8] Ira, V. (2005): Quality of life and urban space (case study from city of Bratislava, Slovakia). *Europa XXI*, 12, s. 83 – 96.
- [9] IRA, Vladimír, MURGAŠ, František. GEOGRAFICKÝ POHĽAD NA KVALITU ŽIVOTA A ZMENY V SPOLOČNOSTI NA SLOVENSKU. *GEOGRAPHIA SLOVACA*. 2008, č. 25, s. 7-24.
- [10] KUBÍKOVÁ, Jana, ŠKOP, Michal. *Vícerozměrné statistické metody v programu Statistica*. [s.l.] : StaSoft CR s.r.o , 2008. 65 s.
- [11] KUTA, Vítězslav, KUDA, František. BYDLENÍ – SOUČÁST KVALITY ŽIVOTA, JEHO FUNKCE A ZMĚNY. *URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ* [online]. 2005, roč. VIII, č. 1 [cit. 2009-05-15].

- [12] MEDERLY, Peter, TOPERCER, Ján, NOVÁČEK, Pavel. *Indikátory kvality života a udržitelného rozvoje : kvantitativní, vícerozměrný a variantní přístup*. Praha : UK FSV CESES, 2004. 117 s.
- [13] MELOUN, Milan, MILITKÝ, Jiří, HILL, Martin. *Počítačová analýza vícerozměrných dat v příkladech*. Praha : Academia, 2005. 449 s.
- [14] MYERS, D. (1988). Building Knowledge about Quality of Life for Urban Planning. *Journal of the American Association of Planners*, 54, 347-358.
- [15] OUŘEDNÍČEK, M., 2002, Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Sýkora, L., ed., *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Praha, s. 39-54.
- [16] PACIONE, M. (2003a). Introduction on urban environmental quality and human wellbeing, *Landscape and Urban Planning*, 65, 1-3 .
- [17] PETRUSEK, Miloslav, et al. *Velký sociologický slovník*. Praha : Karolinum, 1996. 747s
- [18] Rogerson, R. J., Findlay, A. M., Morris, A. S. (1989): Indicators of quality of life: some methodological issues. *Environment and Planning A*, 21, s. 1655 – 1666.
- [19] SEDLÁKOVÁ, A. SUBURBANIZÁCIA A JEJ DÔSLEDKY – KOMPARATÍVNE ŠTÚDIUM VYBRANÝCH ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MIEST : prípadové štúdie miest Olomouc a Prešov. [s.l.], 2007. 208 s. Vedoucí dizertační práce Prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
- [20] SROVNAL, Michal. *Projekt strategie rozvoje města Olomouce v oblasti bydlení a bytové politiky*. [s.l.], 2007. 91 s. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí diplomové práce Ing. Jaromír Schneider.
- [21] ŠOLCOVÁ , Iva. Kvalita života v psychologii: Osobní pohoda (well-being), její determinanty a prediktory. In HNILICOVÁ , Helena. *Kvalita života*. [s.l.] : [s.n.], 2004. s. 21-32.
- [22] VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE [online]. c2000-2009 [cit. 2009-10-15]. Dostupný z WWW: <http://nb.vse.cz/~REZANKA/Shlukova_analyza2003.pdf>.
- [23] Český statistický úřad [online]. c2009 [cit. 2009-05-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.

9 Přílohy

9.1 Tabulková část:

Tab.9 Obyvatelstvo, rozloha a hustota zalidnění obcí

Obec	rozloha v km ²	počet obyvatel	hustota zalidnění obyvatelé / km ²
Blatec	6,59	569	86
Bohuňovice	12,58	2 363	188
Bukovany	3,16	413	131
Bystročice	8,01	597	75
Bystrovany	3,50	676	193
Dolany	23,77	1 940	82
Hlubočky	29,32	4 574	156
Hlušovice	4,25	295	69
Hněvotín	11,73	1 127	96
Horka n/Moravou	11,89	2 056	173
Kožušany-Tážaly	6,27	803	128
Křelov-Břuchotín	7,85	1 314	167
Mrsklesy	14,08	539	38
Samotíšky	1,90	1 034	544
Skrbeň	8,10	1 038	128
Štarnov	9,89	577	58
Štěpánov	26,84	3 329	124
Tověř	2,06	464	225
Ústín	4,40	350	80
Velká Bystřice	9,22	2 868	311
Velký Týnec	20,61	2 122	103

Zdroj: ČSÚ 2001

Tab.10 Věková struktura obyvatelstva

	Věková skupina			Index stáří
	0 - 14	15 - 60	60 +	
Blatec	93	382	94	101,1
Bohuňovice	404	1 546	413	102,2
Bukovany	88	256	69	78,4
Bystročice	90	385	122	135,5
Bystrovany	104	484	88	84,6
Dolany	296	1 282	362	122,3
Hlubočky	739	3 066	769	104,1
Hlušovice	48	178	69	143,8
Hněvotín	195	744	188	96,4
Horka n/Moravou	288	1 378	390	135,4
Kožušany-Tážaly	126	523	154	122,2
Křelov-Břuchotín	223	866	225	100,9
Mrsklesy	103	337	99	96,1
Samotíšky	152	680	202	132,9
Skrbeň	195	666	177	90,8
Štarnov	83	375	119	143,4
Štěpánov	564	2 169	596	105,7
Tověř	70	315	79	112,9
Ústín	61	212	77	126,2
Velká Bystřice	498	1 850	520	104,4
Velký Týnec	370	1 379	373	100,8

Zdroj: ČSÚ 2001, vlastní výpočty

Tab.11 Bytové charakteristiky

	Plocha trvale obydlených bytů v m ²		Počet obytných místností s plochou 8 a více m ²	Počet osob v bytech	na 1 trvale obydlený byt připadá		
	celková	obytná			m ² obytné plochy	obytných místností s plochou 8 a více m ²	osob
Blatec	18 092	11 494	608	569	58,9	3,1	2,9
Bohuňovice	77 872	50 933	2 626	2 356	66,1	3,4	3,0
Bukovany	11 752	7 683	421	413	69,8	3,8	3,8
Bystročice	20 012	12 991	640	597	64,0	3,1	2,9
Bystrovany	22 277	14 490	742	676	63,0	3,2	2,9
Dolany	66 921	43 369	2 199	1 933	68,1	3,5	3,0
Hlubočky	109 312	69 927	4 112	4 450	45,3	2,7	2,9
Hlušovice	10 373	6 782	354	295	64,0	3,3	2,8
Hněvotín	38 979	25 043	1 252	1 123	63,6	3,2	2,8
Horka n/Moravou	64 923	41 706	2 236	2 050	55,6	3,0	2,7
Kožušany-Tážaly	25 407	16 594	881	803	62,9	3,3	3,0
Křelov-Břuchotín	44 212	29 084	1 463	1 310	65,5	3,3	2,9
Mrsklesy	14 208	9 241	512	539	55,3	3,1	3,2
Samotíšky	36 992	24 147	1 258	1 032	72,1	3,8	3,0
Skrbeň	30 949	19 570	1 040	1 033	56,6	3,0	3,0
Štarnov	18 838	11 932	620	577	62,8	3,3	3,0
Štěpánov	97 921	62 971	3 346	3 318	53,4	2,8	2,8
Tovéř	15 724	10 243	537	463	68,3	3,6	3,1
Ústín	10 783	7 103	366	350	62,9	3,2	3,0
Velká Bystřice	88 994	58 120	3 048	2 837	60,4	3,2	2,9
Velký Týnec	67 595	43 350	2 246	2 113	61,2	3,2	3,0

Zdroj: ČSÚ 2001

Tab.12 Obyvatelstvo podle druhu vzdělání

obec	počet obyvatel podle nejvyššího ukončeného vzdělání		
	celkem v %	základní v %	maturita a vyšší v %
Blatec	100,0	22,1	29,0
Bohuňovice	100,0	23,5	37,0
Bukovany	100,0	23,1	33,5
Bystročice	100,0	29,6	24,5
Bystrovany	100,0	21,0	37,4
Dolany	100,0	24,4	32,7
Hlubočky	100,0	28,3	28,0
Hlušovice	100,0	20,2	37,7
Hněvotín	100,0	26,1	25,6
Horka n/Moravou	100,0	23,3	32,8
Kožušany-Tážaly	100,0	24,4	35,8
Křelov-Břuchotín	100,0	22,2	33,1
Mrsklesy	100,0	31,9	23,9
Samotíšky	100,0	18,6	46,7
Skrbeň	100,0	25,0	25,0
Štarnov	100,0	24,5	31,8
Štěpánov	100,0	26,3	30,1
Tovéř	100,0	21,8	38,8
Ústín	100,0	29,4	24,9
Velká Bystřice	100,0	20,4	42,3
Velký Týnec	100,0	25,1	30,2

Zdroj: ČSÚ 2001

Tab.13 Podíl ekonomicky aktivních obyvatel obcí a podle sektoru

obec	Podíl EAO v %	primér v %	sekundér v %	terciér v %
Blatec	53,8	5,4	38,9	55,7
Bohuňovice	50,7	13,9	39,6	46,4
Bukovany	47,9	8,0	37,4	54,5
Bystročice	49,9	6,0	45,9	48,1
Bystrovany	56,5	7,0	42,1	50,9
Dolany	52,4	2,8	42,7	54,5
Hlubočky	53,9	5,9	42,9	51,2
Hlušovice	45,4	2,2	63,6	34,2
Hněvotín	51,8	6,2	40,0	53,9
Horka n/Moravou	52,5	9,2	39,9	50,9
Kožušany-Tážaly	50,4	3,8	42,3	54,0
Křelov-Břuchotín	52,4	9,3	32,5	58,3
Mrsklesy	50,3	6,6	35,5	57,9
Samotíšky	51,6	8,5	52,7	38,9
Skrbeň	51,2	2,9	34,2	62,8
Štarnov	51,0	6,1	44,3	49,6
Štěpánov	51,7	10,6	43,5	45,9
Tověř	51,1	7,4	38,1	54,6
Ústín	45,4	6,3	40,1	53,6
Velká Bystřice	51,4	4,7	41,6	53,8
Velký Týnec	51,4	9,0	47,7	43,2

Zdroj: ČSÚ 2001

Tab.14 Migrační saldo v zájmovém území

obec	počet obyvatel	migrační saldo v ‰	migrační saldo v absolutních hodnotách
Blatec	569	5,1	3
Bohuňovice	2 363	13,3	33
Bukovany	413	45,7	25
Bystročice	597	23,6	15
Bystrovany	676	31,6	28
Dolany	1 940	17,0	41
Hlubočky	4 574	0,9	4
Hlušovice	295	94,8	53
Hněvotín	1 127	25,2	34
Horka n/Moravou	2 056	19,7	44
Kožušany-Tážaly	803	29,6	25
Křelov-Břuchotín	1 314	3,4	5
Mrsklesy	539	10,5	6
Samotíšky	1 034	4,8	6
Skrbeň	1 038	8,6	10
Štarnov	577	13,1	8
Štěpánov	3 329	10,3	35
Tověř	464	25,0	14
Ústín	350	13,4	5
Velká Bystřice	2 868	21,	47
Velký Týnec	2 122	15,80	49

Zdroj: ČSÚ 2007, vlastní výpočty

Tab.15 Trvale obydlené byty podle období výstavby

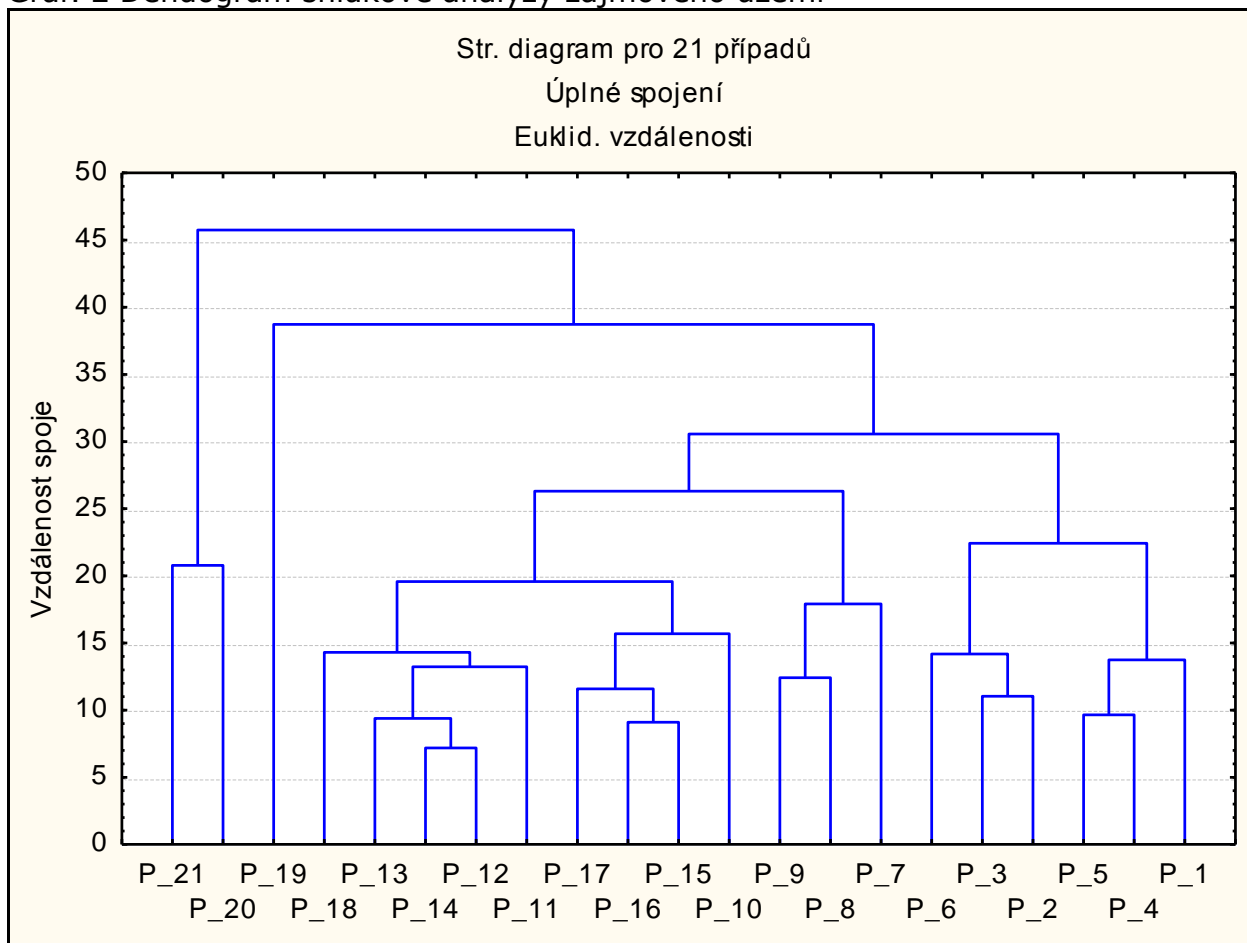
	Byty v domech postavených v období				byty celkem
	do r. 1919 v %	1920-1945 v %	1946-1980 v %	1981 + v %	
Blatec	15,90	11,28	56,92	15,90	195
Bohuňovice	15,68	13,37	41,77	29,18	778
Bukovany	18,18	12,73	35,45	33,64	110
Bystročice	21,95	13,66	40,00	24,39	205
Bystrovany	14,78	17,39	39,57	28,26	230
Dolany	16,90	14,29	42,09	26,73	651
Hlubočky	4,65	10,40	71,06	13,89	1548
Hlušovice	15,09	20,75	34,91	29,25	106
Hněvotín	19,80	16,04	36,59	27,57	399
Horka n/Moravou	12,35	13,15	47,54	26,96	753
Kožušany	12,03	9,02	54,14	24,81	266
Křelov	22,70	13,26	36,63	27,42	445
Mrsklesy	14,97	38,32	29,34	17,37	167
Samotíšky	8,88	13,61	41,72	35,80	338
Skrbeň	15,14	16,29	50,86	17,71	350
Štarnov	22,11	14,74	42,11	21,05	190
Štěpánov	23,00	9,94	46,08	20,98	1187
Tovéř	15,33	14,00	30,00	40,67	150
Ústín	28,70	4,35	42,61	24,35	115
Velká Bystřice	14,73	16,48	46,55	22,25	971
Velký Týnec	18,72	12,15	42,46	26,68	716
celkem	15,31	13,33	47,77	23,59	9870

Zdroj: ČSÚ 2001, vlastní výpočty

9.2 Grafická část

Graf. 2 Dendrogram shlukové analýzy zájmového území

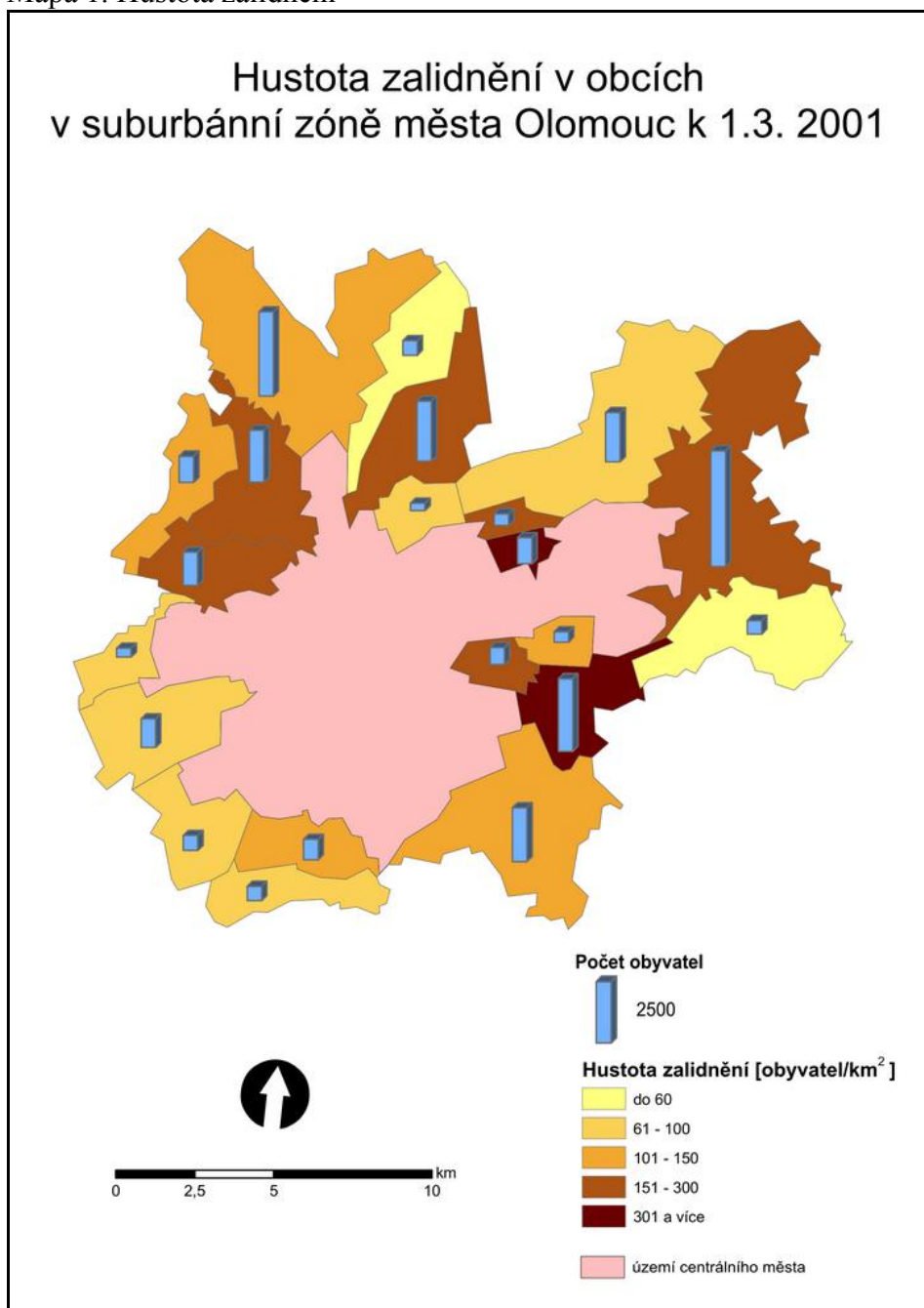

Zdroj: Vlastní výpočet

P_1 – P_21 zobrazují obce ve stejném pořadí jako v tabulce indikátorů.

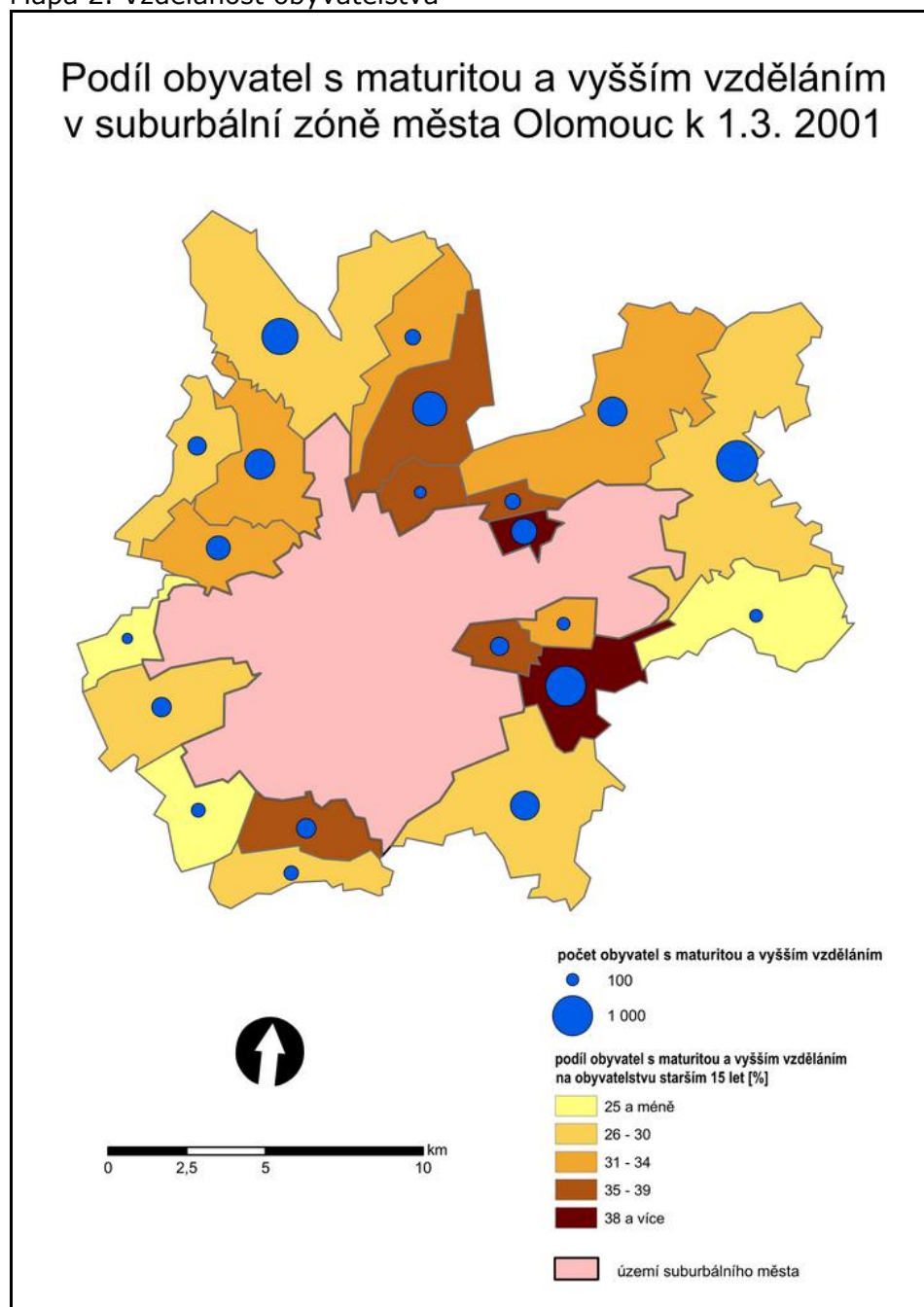
9.3 Mapová část

Mapa 1. Hustota zalidnění

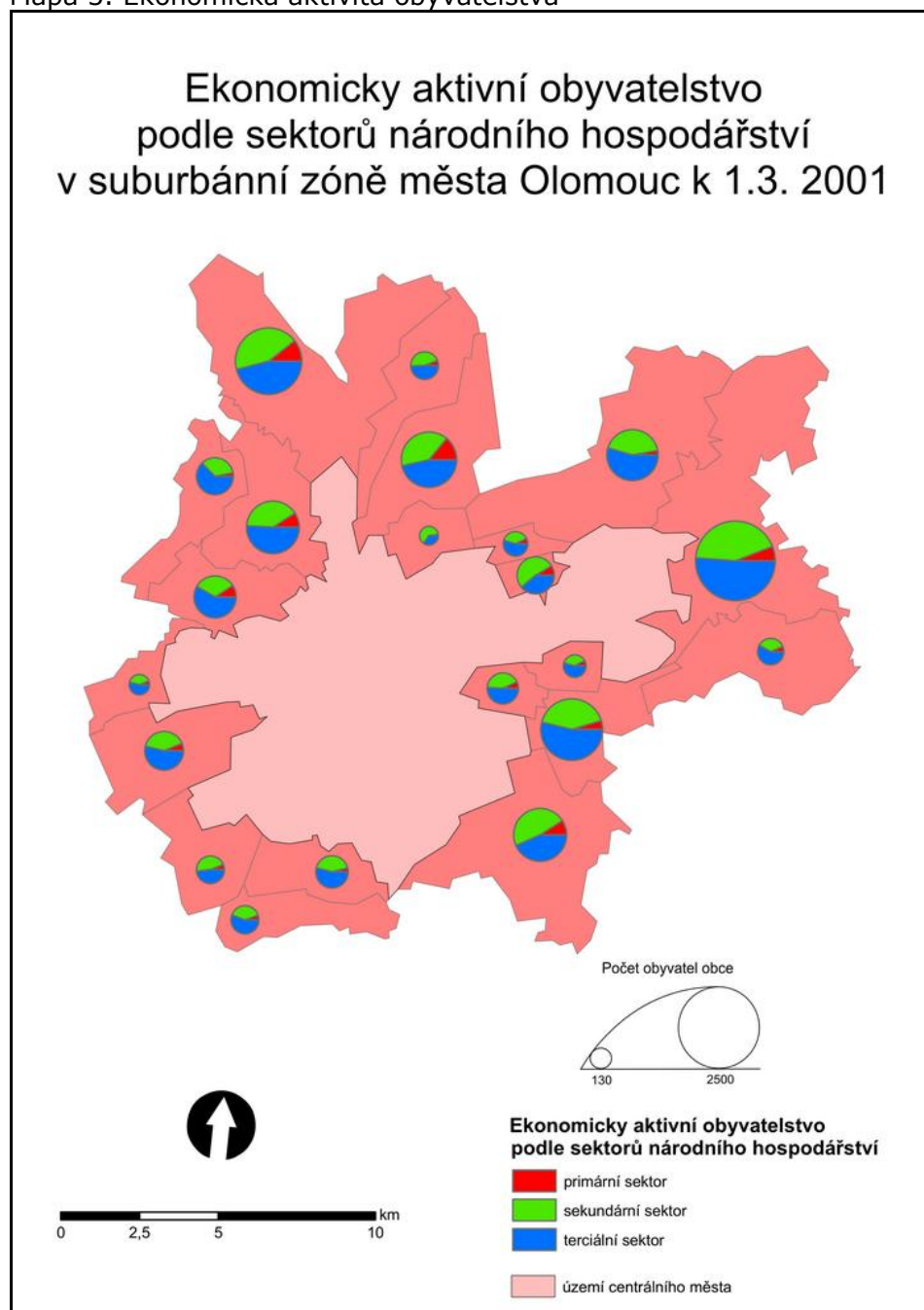
Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh

Mapa 2. Vzdelanost obyvatelstva

Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh

Mapa 3. Ekonomická aktivita obyvatelstva

Vytvořeno pomocí programu ArcGis, vlastní návrh